

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilingov
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI

CELOVEC, PETEK, 21. AVGUSTA 1981

ŠTEV. 34 (2033)

VIŠEK CINIZMA:

Nevtronska bomba za obletnico Hirošime

V zadnjih dveh tednih je postal svet bogatejši za novo pridobitev: nevtronsko bombo! Normalnemu človeku se zdi že sama iznajdba takega produkta kot izrodek bolnih možganov, ki spada prej v filmske srbljivke Frankensteinove zvrsti kot pa v stvarnost 20. stoletja. Vendar je znana fantazika smrti že postala resnica — Reaganova beseda sicer ne meso, pač pa grozeča smrt.

Ne, nevtronska bomba ni izrodek bolnih možganov, temveč je preračunan izdelek ameriške CIA-kuhinje, ki ji je do Reaganovega pohoda v Belo hišo manjkalo soli in je zato sedaj željna čim močnejših začimb. Kakor se je naučil v ameriških vesterjih — da namreč vedno zmaga močnejši, da povsod vlada pravica pesti, da je zmagovalac vedno bolj oborožen in hitrejši in da je pravica sploh vedno na strani ameriških šerifov — tako kavboj v Beli hiši očitno misli, da bo s to filozofijo uspeval tudi v svetovni politiki.

In tako je pred štirinajstimi dnevi, ne da bi se poprej posvetoval s svojimi zavezniki v Evropi, ameriški predsednik ukazal izdelavo nevtronskih bomb, ki imajo „humano“ lastnost, da ohranijo materialne dobrine (tovarne, banke, tanke) in uničijo „samo“ človeško življenje. S tem je izzval nov krog v oboroževalni tekmi med obema veselilama.

Toda svet ni filmsko platno. Razlika med vesteri in nevtronsko bombo je v glavnem ta, da, če bo bomba kje odvržena, ne bodo popadali stakisti s konj, marveč bo človeška smrt vsakdanja, splošna stvarnost. Tako stvarnost, kakršno čutijo žrtve prve, prav tako ameriške atomske bombe, ki je bila leta 1945 odvržena nad Hirošimo in Nagasaki, kjer še danes umirajo ljudje na posledicah izkerat sproščene radioaktivnosti. Višek cinizma je zato v dejstvu, da je Reagan prav za obletnico uničenja obeh japonskih mest prižgal zeleno luč za izdelovanje doslej v zgodovini človeštva še neznanega morilskega orožja.

Evropi nič ne koristi, če ameriški politiki zatrjujejo, da teh svojih bomb ne mislijo namestiti na evropski celine, kjer so nakopičene materialne dobrine, ki bi jih bilo škoda, če bi bile v primeru vojne uničene; za usodo človeka pa taki politiki še nikoli niso bili zaskrbljeni. Tu v Evropi si stojita nasproti do zob oboroženi veseliti s svojima vojaškima blokami in pričakovati je, da Sovjetska zveza ne bo prekrizanih rok gledala, kako se oborožuje Zahod, da bi rešil, kar se še rešiti da. Če Reagan računa s „pozicijo močnega“ in po izdelavi nevtronske bombe Brežnjevu ponuja pogajanja o miru, potem to pomeni, da se norčuje iz svetovne javnosti. Kajti s to svojo politiko je gotovo sprožil novo kolo še večjega, še bolj uničujočega oboroževanja.

Zaradi trenj med veselilama trpijo narodi sveta. Zahodni Evropi ni prav nič pomagano, če velik del zabodnega tiska vključno Huga Portierja v ORF-u trdi, da bo ameriška nevtronska bomba pregnala sovjetskega agresorja oziroma da Ameri-

Vsi ljudje imajo šivalni stroj, radio, hladilnik in telefon. Kaj bomo delali zdaj? Je vprašal tovarnar. Bombe, je dejal iznajditelj. Vojno, je dejal general. Če že res ne gre drugače, je dejal tovarnar.

(iz „Lesebuchgeschichten“ Wolfganga Borchersa, nemškega pisatelja, ki je leta 1947 s 34 leti umrl na posledicah vojne.)

Sklep Amerike o nevtronski bombi izzval zaskrbljenost in orgorčenje po vsem svetu

Da je cinizem popoln, si je ameriški predsednik Reagan za objavo svojega sklepa o izdelavi nevtronske bombe izbral prav obletnico strašne tragedije, ki je doletela japonske mesti Hirošimo in Nagasaki, ko sta leta 1945 nad njima eksplodirali prvi ameriški atomski bombi. Zato je tudi razumljivo, da so proti Reaganovi odločitvi najprej in najodločnejše protestirali udeleženci mednarodne konference proti atomski bombi, ki so prav v tistih dneh v japonski prestolnici Tokio sprejeli enoglasno zahtevo, da je treba

prepovedati jedrsko orožje in ustaviti njegovo proizvodnjo.

Sicer pa je sklep Amerike o nevtronski bombi izzval zaskrbljenost in orgorčenje po vsem svetu. Povsod ogorčeno protestirajo proti tej preusmeritvi Washingtona ter sedanjemu predsedniku Reaganu očitajo, da je prelomil besedo svojega predhodnika Carterja (ki je pred leti pod pritiskom mednarodne javnosti ustavil že začeto izdelavo nevtronske bombe — op. ured.).

Nadalje mu očitajo, da je s svojo odločitvijo sprožil nov val blazne oboroževalne tekme in s tem še bolj ogrozil mir v svetu ter sploh obstoj človeštva. Predvsem pa mu zamerijo, da o tej usodni odločitvi predhodno ni obvestil niti najožjih zaveznikov Amerike.

Sovjetska zveza je že v prvem stališču — kakor je bilo splošno pričakovati — jasno povedala, da v takšnih okoliščinah ne more ostati le opazovalka in bo zato na ameriški izziv odgovorila tako, „kot terjajo varnostni interesi sovjetskega ljudstva in njegovih zaveznikov“. To pomeni, da se bo tudi Moskva (in za njo morda še marsikdo drugi?) prej ali slej odločila za izdelavo podobnega ali še bolj strašnega orožja.

Ali bodo iz tega začaranega kroga pripeljali ameriško-sovjetski pogovori, ki jih je svetohlinsko predlagal Reagan šele potem, ko je najprej ukazal izdelavo nevtronske bombe, bo seveda pokazala šele bodočnost. Toda že sama pobuda za take pogovore kaže, da se v Ameriki dobro zavedajo, kakšen udarec so zadali stvari svetovnega miru in sploh bodoče usode človeštva.

Za tesnejše stike

z Gorenjsko regijo

Veččlanska medobčinska delegacija Gorenjske regije, ki jo je vodil sekretar medobčinskega komiteja ZKS Zdravko Krvina, je v sredo svoje bivanje na Koroškem ob jugoslovanskem dnevu na Celovškem lesnem sejmu izkoristila tudi za kratek obisk pri Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem.

V delovnem pogovoru na sedežu ZSO so gostje z Gorenjske s predstavniki ZSO in včlanjenih organizacij preučili možnosti in oblike najtesnejšega sodelovanja z občinami Gorenjske regije. Pri tem so obravnavali oblike sodelovanja na posameznih področjih, kot so kultura, gošpodarstvo, mladinska dejavnost, gojitev tradicij NOB, tisk itd. Prav tako pa so razpravljali tudi o možnostih spostavitve in utrjevanja tesnejših stikov med obmejnimi občinami tu in onstran meje.

ka ne bo zapustila tistih, ki jih je obljubila „osvoboditi“; isto pa seveda velja za sovjetske tanke v državah vzhodnega bloka, ki prav tako ne preganjajo Američanov, marveč samo „mirijo“ narode teh držav.

Upati je, da se bo mirovno gibanje v Evropi širilo in pritiskalo na vlade zahodnih držav, da bodo vztrajale v svoji opoziciji proti Ameriki in da bodo predvsem preprečile namestitev nevtronske bombe na evropskih tleh. Perspektivno pa je za ohranitev svetovnega miru potrebno uveljavljanje zahtev neuvrščenih držav, namreč: razpust vseh vojaških blokov ter prepoved in uničenje vsakršnega atomskega orožja. Kajti morebitna tretja svetovna vojna bi lahko postala tudi zadnja — ker bi zapustila samo še tanke, tovarne in hiše brez vojakov, delavcev in prebivalcev.

fra-ter.

Smrt dveh revolucionarjev

V Sloveniji oziroma Jugoslaviji so se prejšnji teden poslavljali od dveh zaslužnih revolucionarjev, borcev in političnih delavcev, katerih smrt je globoko odjeknila v vsej javnosti.

Aleš Bebler-Primož

ZGLED BORCA ZA NARODNOSTNE
PRAVICE SLOVENCEV

V Ljubljani je umrl znani slovenski revolucionar in družbenopolitični delavec dr. Aleš Bebler-Primož, čigar smrt je globoko prizadela zlasti vse Slovence — v matični domovini in v zamejstvu. Saj je bil Aleš Bebler med tistimi, ki so se po drugi svetovni vojni na mirovnih konferencah z orožjem diplomacije in argumentov borili za pravično rešitev narodnostnega vprašanja, predvsem za združitev primorskih in koroških Slovencev z narodovo celoto.

Že v narodnoosvobodilni borbi je deloval na vodilnih položajih, po osvoboditvi pa je kot diplomat in predstavnik Jugoslavije na konferencah, v Združenih narodih in v raznih državah bistveno prispeval k afirmaciji jugoslovanske politike ter povsod bil zgled, kako se je treba dostojanstveno in dosledno bojevati za interese svojega naroda in države ter zastopati stvar miru in enakopravnega sodelovanja med narodi.

Ob smrti Aleša Beblerja je pokojnikovi družini izrazila sožalje tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Poudarila je, da je njegova smrt globoko odjeknila tudi med nami, ki ga bomo ohranili v častnem spominu kot odločnega borca za pravice zamejskih Slovencev.

Stevan Doronjski

EDEN DOLGOLETNIH TESNIH SO-
DELAVCEV TITA

V Beogradu pa je po dolgi bolezni umrl Stevan Doronjski, eden dolgoletnih tesnih sodelavcev Tita. Rojen je bil v Vojvodini, kjer se je že v mladih letih udeleževal v naprednem mladinskem gibanju in potem kot predan revolucionar prehodil dolgo pot od mladinskega in političnega voditelja Vojvodine in Srbije vse do najodgovornejših funkcij v predsedstvu SFRJ in predsedstvu ZKJ.

Na generalnem konzulatu SFRJ v Celovcu so se v žalno knjigo vpisali tudi predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter izrazili sožalje ob smrti uglednega jugoslovanskega revolucionarja in političnega delavca, člana predsedstva SFRJ in predsedstva ZKJ.

Dežela prave mere?

Glede manjšinskega vprašanja jeseni ne bo kakih bistvenih premikov. Vsaj če bo šlo po maršruti, ki so si jo zarisali poglavarji treh koroških deželnozborskih strank.

Wagner, Knafl in Ferrari so izkoristili priliko, ki jim jo je ponudil dunajski časnik „Die Presse“ s posebno koroško prilogo ob lesnem sejmu, in so se razpisali o tem in onem, kar jim je pač bilo pri srcu. Seveda se je vsak skušal postaviti v kar najboljšo luč, kakor se v takih brezplačnih reklamnih spisih spodobi, kljub temu pa je le mogoče razbrati določena težišča in smernice za koroško jesen. Tudi glede manjšinskega vprašanja.

Kajti mimo dejstva, da manjšinsko vprašanje v koroški politiki le stoji nekje v središču, tudi strankarski poglavarji ne morejo. In tudi naprej bo še ostalo ena bistvenih hipotek koroške uradne politike. Seveda skušajo živeti s to hipotezo in se sprijazniti z njeno prisotnostjo, toda pravega pristopa ne najdejo. Pač ker niti prav ne znajo niti (s cenanim argumentom razpoložnja volilcev) nimajo prave volje.

Deželni glavar Leopold Wagner si npr. prizadeva prikriti težo te hipoteke in govori o Koroški kot deželi prave mere, kjer da je „sožitje narodnih skupin in generacij v glavnem brez konfliktov“. Hkrati suhoparno ugotavlja, da je za manjšinsko politiko pristojna zvezna vlada. Wagner lahko še tako roteče govori o zvezni pristojnosti in skuša žogo podajati zveznemu kanclerju, mimo tega ne bo prišel, da si bo moral domisliti malo več kot brezkonceptno trditev, da bo za

stranke še naprej merodajna skupno oblikovana deželna politika, torej trostrankarski pakt. Morda mu bo le uspelo iz „ideje za Koroško“ izločiti kak nov prijem, da se bo lažje lotil odpravljanja hipoteke. Kajti čeprav je manjšinsko vprašanje v pristojnosti zvezne vlade, rešitev bo treba najti tudi in predvsem na Koroškem.

V tem oziru ga je nekje prehitel še Stefan Knafl, ki le vidi potrebo rednih razgovorov s predstavniki manjšine. Knafl je našel do določene mere tudi drugačen jezik, kot smo ga bili vajeni doslej. Sicer še naprej vztraja pri vstopu Slovencev v sosveto, po drugi strani si pa le lahko predstavlja, da bi nekatere zahteve koroških Slovencev izpolnili. Že res, to ni noben bistven premik, sploh ker je za dunajski časnik treba pisati malo drugače, toda za nianso je le malo manj okorel kot Wagner in Ferrari. Razen tega pa se je po dolgih letih priboril do spoznanja, da je treba južno Koroško gospodarsko okrepiti tudi s koroškega in avstrijskega stališča, ne samo manjšinskega.

V primerjavi s njim se ti pri Ferrariju vsiljuje slika stare branjeve, ki ne more prehaliti svojih gnilih jajc, čeprav že od daleč zaudarjajo. Še kar naprej v zvezi s sedmojuljsko zakonodajo govori o zglednem zakonu in ga imenuje celo manjšinski paket, še kar naprej skuša prepričati Slovence, kakšne prednosti jim vendar ta zakon prinaša.

Če bo Koroška res hotela postati „dežela prave mere“, bodo njeni upravljalci že morali malo bolj potruditi svoje možganske celice. Postane fraze pač ne bodo zadostovale.

pw

OB OTVORITVI LESNEGA SEJMA V CELOVCU:

Proti uničevanju gozda

Do nedelje 23. avgusta bodo še odprta vrata za splošni celovški sejem. Lesni sejem, ki je letos prvič bil skrajšan na 6 dni, se je končal že v sredo. Sejem je tokrat otvoril državni predsednik dr. Kirchschräger ob navzočnosti številnih častnih gostov. Iz govorov je tokrat bilo slišati veliko zaskrbljujočih in svarečih glasov, ki so odraz težke mednarodne gospodarske situacije.

Med tujimi gosti so bili jugoslovanski minister za kmetijstvo Svetolar Butulija in minister za kmetijstvo in gozdarstvo iz ZRN Ertl. Ob jubilejnih 30. sejmu so bili navzoči tudi številni poslaniki, med drugimi iz Finske, Francije, Italije, Japonske, Jugoslavije, Kanade, Poljske, Češkoslovaške, Tunezije in Sovjetske zveze.

Pred državnim predsednikom so spregovorili predsednik sejma Dermuth, celovski župan Guggenberger, predsednik trgovske zbornice Baurecht, deželni glavar Wagner in minister za kmetijstvo Günter Haiden. Dermuth je predvsem govoril o razvoju celovškega sejma od svojih začetkov do danes in ga označil kot informacijsko borzo srednjeevropskega lesnega gospodarstva. Guggenberger je poudaril vlogo sejmov, ki kljub gospodarskim omejitvam lahko služijo

zboljšanju meddržavnih odnosov. Konkretno je tukaj mislil na Jugoslavijo in Avstrijo in predlagal, da se izvede ob prihodnjem sejmu Alpe-Adria v Ljubljani konferenca županov mest Celovec, Beljak, Videm, Trst, Ljubljana, Maribor in Gradec o skupnem reševanju energetskih in ekoloških vprašanj.

Baurecht se je dotaknil predvsem gospodarske situacije ter pri tem zagovarjal interese privatnih podjetnikov, zoperstavljal se je močno zahtevi po podaljšanju dopusta in skrajšanju delovnega časa. Pri tem pa je šilil predvsem na Japonsko, kjer socialni mehanizmi niso tako izoblikovani kot pri nas in kjer je položaj delavca precej težavnejši. Zaradi obstoječe težave gospodarske situacije se je izrekel proti vsakemu koraku v izgradnji socialnih mehanizmov. Deželni glavar Wagner je podrobno

in tudi rožnato orisal obstoječi gospodarski položaj ter ugotovil, da je na Koroškem kot v celi Avstriji politika ustvarila pogoje za to, da je avstrijski položaj v mednarodnih primerjavah razmeroma dober. Najbolj pa je odjeknila v javnost njegova ideja o ustanovitvi posebnih družb za uvoz poceni nafte, v primeru zapostavljanja Koroške pri bencinskih cenah. Minister Haiden se je v svojem govoru postavil proti uničevanju gozda, ki se izvaja tam kjer nepremišljeno razširjajo turizem. Skupno z nemškimi ministrom je svaril pred prekomernem izrabljanju gozdov v naslednjih desetletjih, po njunem mnenju obstaja ta problem tudi za dežele tretjega sveta (morda tam družbe iz razvitih dežel prehitro sekajo gozd?). Zagovarjal je strožno nadzorovanje gozdov v prihodnosti. Državni predsednik dr. Kirchschräger pa je v svojem govoru med drugim svaril pred „razcepitvijo“ Avstrije v teku prepira za bencinske cene in želel sejmu veliko uspeha.

O bilanci sejma bomo poročali v prihodnji številki Slovenskega vestnika.

Pestra sejemska dejavnost v Sloveniji z mednarodno udeležbo

Ob istem času kot v Celovcu 30. Lesni sejem, je bil minuli petek v Kranju odprt 31. Mednarodni gorenjski sejem. Ta poletna prireditelja za razstavljanje in prodajo blaga široke potrošnje bo letos odprta za obiskovalce še do ponedeljka 24. avgusta.

Na letošnji sejmski prireditvi, ki obsega 5000 m² notranjih površin, 4500 m² zunanjih površin, 6000 m² gostinskega prostora in 5000 m² zabavnega parka, sodeluje 388 razstavljalcev, in sicer poleg domačih slovenskih podjetij še 58 razstavljalcev iz ostalih republik in pokrajin Jugoslavije ter 13 inozemskih razstavljalcev. Med tujimi državami je najmočnejše zastopana Avstrija (6 razstavljalcev), Italijo zastopajo 3 razstavljalci, iz Zvezne republike Nemčije sta udeleženi dve podjetji, po 1 razstavljalca pa prihaja še iz Japonske in iz Indije.

Poletna sejemska prireditev v Kranju, ki se ponaša z najdaljšo tradicijo med tovrstnimi prireditvami v Sloveniji, nadaljuje vsebino in načelo, da je program univerzalen. Tudi letošnja prireditev ima tak program in to v povečanem obsegu, lepšem okolju, pa tudi z zadoščenjem, da je bilo več povpraševanja po pokritih površinah, kot je prostora na razpolago, ker je brez dvoma najboljši dokaz, da je prireditev del, na najširšega zanimanja. O tem pa prav tako prepričljivo govori tudi podatek, da sejem letno obišče okoli 300.000 ljudi od blizu in prav tako iz drugih predelov Slovenije ter Jugoslavije in iz sosednjih dežel, zlasti iz Koroške.

Med posebnosti Gorenjskega sejma v smislu že omenjene zamisli sodi, da je paleta razstavljenih izdelkov in pridelkov zelo široka. Segajo od najrazličnejših vrst blaga široke potrošnje preko kmetijske mehanizacije tja do montažnih hiš in avtomobilov. Poleg tega najde obiskovalec tudi bogato gostinsko ponudbo in pester zabavni program: jedi na žaru in domače specialitete so prav tako „na dnevnem redu“ kot pa vsakodnevni popoldanski glasbeni spored od 15. do 18. ure ter vsakodnevni večerni zabavni program od 19. do 24. ure z znanimi pevci in ansambli.

Letošnji mednarodni Gorenjski sejem v Kranju razumejo prireditelji kot prehod v leto 1982, ko bo sejem prvič v primernem okolju. Na kranjskem razstavišču namreč nastaja nova večnamenska športno-rekreacijska in sejmska dvorana, ki bo popestrila prireditveno in ob tem tudi sejmsko dejavnost. Novo sejišče Gorenjskega sejma bo tako postalo pomembno poslovno, turistično, športno in rekreacijsko, pa tudi zborovalsko in kulturno središče Gorenjske.

Medtem ko gre gorenjska sejmska prireditev počasi proti koncu, pa bo v drugem predelu Slovenije danes še le začetek: na sejišču na Tratah v Gornji Radgoni bo odprt 19. mednarodni kmetijsko-živilski sejem, ki bo trajal do 30. avgusta. Na 50.000 m² razstavnih površin bo razstavljalo več kot 600 razstavljalcev, med njimi nekaj deset tujih iz 12 držav, kar daje sejmu značaj mednarodne prireditve, ki je še posebej usmerjena na pospeševanje obmejnega sodelovanja s sosednjima državama — Avstrijo in Madžarsko.

Sejem v Gornji Radgoni se je v zadnjem času razvil v drugo največjo kmetijsko-živilsko prireditev v Jugoslaviji (poleg znanega kmetijskega sejma v Novem Sadu — op. ured.). Posebno vsebino radgonski prireditvi dajejo strokovna posvetovanja, ocenjevanja, ogledi in predavanja, ki se bodo odvijali tudi letos vse sejmske dni. Med že uveljavljene prireditve sodijo živilorejska razstava, ocenjevanje mesa ter mesnih in mlečnih izdelkov, kakor ekskurzije na vzorčne kmetije; razen tega bodo letos vzbujali pozornost predavanja za čelbarje, izmenjava izkušenj pri odpravljanju škod v vinogradih, ocenjevanje več kot sto vzorcev vin slovenskih zasebnih vinogradnikov, posvetovanja o semenarstvu, o rejji prašičev itd. V sejemskih dneh pa bodo predvajali tudi kmečke običaje in navade, med raznimi športnimi prireditvami pa je vredno omeniti slovensko prvenstvo najboljših oračev.

Predstavili se bodo strojni krožki

V Riedu se bodo letos predstavili v okviru mednarodnega avstrijskega kmetijskega sejma (od 29. avgusta do 6. septembra) strojni krožki in skupnosti za kmečko samopomoč. S posebno razstavo bodo predstavili razvoj teh krožkov od leta 1961 naprej. Skupno se je v tem času združilo v Avstriji 30.050 kmetov v 226 strojnih krožkih in skupnosti za samopomoč. Stroji so last posameznega kmeta, ki jih pa posoja drugim za določen tarif, samopomoč pa začne delovati ob nesrečah, boleznih ali smrti, ki prizadenejo kakšno sosednjo kmetijo.

KONKURZ PRI EUMIGU

DUNAJ — Pred dunajskim deželnim sodiščem se je v torek začel sodni postopek za konkurz dunajskega velepodjetja Eumig, ki je zaposlovalo okoli 3000 delavcev in nastavljenecov. Dolgovi podjetja so narasli na 2 milijardi šilingov, na aktivni strani pa je bilo samo 1,2 milijarde šilingov. Zadolženje je bila tako velika, da ni bilo več možno izvesti poravnave. Eumig je drugi največji konkurz v drugi avstrijski republiki.

Glavno besedo pri podjetju je imela Länderbank, ki pa ni videla več možnosti za nadaljnje podpiranje podjetja. Sedaj se trudijo zastopniki zvezne vlade in dežele rešiti saj nekaj delov podjetja. Jasno je, da ni nobenega interesa, ki bi prevzel celotnega podjetja. Štajerska, Nižja in Zgornja Avstrija ter zvezna vlada se trudijo, da bi ustanovili posebne družbe, ki bi bile v stanju voditi naprej nekatere podružnice.

Delavstvo je postalo nemirno, ker 14. avgusta podjetje ni izplačalo del plač, v Fürstenfeldu je zaradi tega prišlo do zborovanja v podjetju. Številne organizacije so se izrazile zaskrbljene zaradi nejasnega in težkega položaja v katerega bo prišel velik del delavcev zaradi konkurza podjetja.

K R A T K E N O V I C E

Po širnem svetu

TRIURNA STAVKA CARINIKOV

CELOVEC — Zadnjo soboto so koroški cariniki za tri ure delali točno po predpisih. Po navodilu zastopnikov sindikata so cariniki točno pregledali potne liste, vozniška dovoljenja, in točneje pregledovali avtomobile. V kratkem so nastale dolge kolone. Po treh urah so cariniki prekinili to posebno stavko, za katero je bilo med vozniki avtomobilov menda precej razumevanja. Stavko so prekinili, ker so jim odgovorni pri ministrstvu obljubili posebne razgovore o njihovih problemih.

Vzrok za to nenavadno stavko je v tem, da je finančni minister Salcher uvedel ukrepe v škodo carinikom. V bodoče naj se cariniki ne bi zbirali več ob začetku dela v dolini, kjer imajo tudi svoj postojanko in od koder jih s posebnim avtomobilom zapeljejo na mejo. Vsak carinik naj se bi z lastnim avtomobilom pripeljal kar na delovno mesto, kamor naj prispe ob istem času kot

prej v dolino. Cariniki se branijo proti temu poslabšanju, vrhu tega ne razumejo zakaj jim ministrstvo hoče črtati določene doklade. Cariniki v Vratih in v Podkloštru pa zahtevajo tudi stanovanja, ki jih ministrstvo podpira, podobno kot pri drugih državnih nastavljenicah.

KONFERENCA O NOVIH IN OBNOVLJENIH ENERGETSKIH VIRIH

NAIROBI — Dežele v razvoju so prišle v Nairobi na konferenco OZN o energetskih vprašanjih, da dosežejo na energetskem področju korenit preobrat. Prepričane so, da je treba ustanoviti nov medvladni odbor, odprtega za vse članice OZN, ki bi bedel nad uresničevanjem in financiranjem novega programa. V razpravah prvega tedna zasedanja pa se je izkazalo, da so razvite dežele tako iz Zahoda kot Vzhoda prišle v Nairobi, da bi varovale svoje sebične interese. Le nekatere zahodne države so pripravljene povečati običajno podporo za razvoj na energetskem področju v nerazvitih državah. Nerazvite države predlagajo naj sklenejo ob zaključku konference npr., da se prenese tehnologija v nerazvite države, se šolajo kadri in financirajo konkretni projekti. Kljub težavam vlada na konferenci zmeren optimizem.

TRGOVINA Z OROŽJEM:

Tri desetletja po Hirošimi je svet na robu vojnega požara

Ameriška odločitev za produkcijo nevtronske bombe ravno ob obletnici eksplozije atomske bombe nad Hirošimo je povod za poživitev diskuzije o sodobni oboroževalni dirki. Največji zahodni kombiniran pomorsko-letalski manevri od Karibov do Baltika in vojaške vaje na Vzhodu v teh dneh aktualizirajo to diskuzijo.

Evropa je globoko „v igri“ med obema supersilama in se tega vedno bolj zaveda. Zato divja bitka ne samo za nadzorstvo nad njo, ampak tudi boj za javno mnenje. Ta boj se odraža močno v številkah in podatkih, ki jih objavljata obe velesili, da bi dokazali kolikšna je premoč ene in druge strani. To naj bi prikrilo, da gre na eni kakor tudi na drugi strani za pošastno oboroževalno dirko, ki služi boju za nadoblast nad svetom in da v tej dirki ena in druga stran vztrajata trmasto na svojih stališčih. Oboroževalna dirka velikih pa je povzročila zmeraj večje oboroževanje tudi pri manjših in malih državah. Zaradi različnih, močnih pritiskov velikih so si male države prisiljene odtrgati od ust denar in z njim kupovati orožje za obrambo svobode in neodvisnosti. Mednarodni inštitut za raziskovanje miru trdi, da se je trgovina s konvencionalnim orožjem dramatično razširila. Na tržišču so se pojavili novi trgovci in novi kupci, možnosti za nadzorstvo pa so manjše kot kdajkoli doslej.

Glede proizvodnje in izvoza orožja prednjačita predvsem ZDA in Sovjetska zveza. Obe velesili sta v zadnjih desetih letih sodelovali v skupnem svetovnem izvozu vojnih letal, tankov in vojnih ladij s 75 odstotki. Na Francijo, Italijo, ZR Nemčijo in Veliko Britanijo odpade okoli 22 odstotkov izvoza orožja. Podrobno povedano nadzorujejo ZDA 47 odstotkov tržišča, SZ 27 odstotkov, Francija 11 odstotkov tržišča. Anglija in Italija nadzorujeta 4 odstotke tržišča z orožjem, sledijo Nemčija (2 odstotka), druge zahodne države (2 odstotka), države tretjega sveta (2 odstotka), Kitajska (1 odst.), Izrael (0,8), Kanada (0,5), Avstralija (0,5), Južna Afrika (0,4), Brazilija (0,4), Nizozemska in druge vzhodne države (0,3) odstotka.

Danes proizvaja zahtevnejše orožje 56 držav, ki nudijo široko izbiro: 125 različnih helikopterjev, 345 modelov različnih letal, 115 različnih oklopnih vozil, 113 različnih raket in 178 različnih vrst bojnih ladij. 24 držav proizvajalk pripada tret-

jemu svetu, večinoma spadajo med „mlajše“ države v tem krogu. Neposredno zaposlenih v proizvodnji orožja je v ZDA kar 700.000 oseb, v Angliji 270.000, v Italiji 80.000.

Leta 1980 so stroški za oboroževanje presegli vrednost 50 milijard dolarjev, kar je 6 odstotkov svetovne potrošnje. Ponekod je naraščanje

šča soupadajo s centri izvoza orožja. V zadnjih desetletjih so največ orožja izvozili na Srednji in Daljni vzhod in v Južno Ameriko. Za Srednji vzhod odpade kar 40 odstotkov vseh nakupov orožja. Od leta 1945 pa so našli v mednarodnem inštitutu za raziskovanje miru kar 133 vojaških spopadov in vojnih konfliktov, v katerih je menda izgubilo življenje 25

Hirošimi eksplodiralo še 1221 jedrskih bomb — poprečno ena na teden. Po nekaterih podatkih pa hranita SZ in ZDA eksploziv, ki je po svoji rušilni moči enakovreden enemu milijonu atomskih bomb, kakršna je bila tista, ki je eksplodirala pred 31 leti nad Hirošimo. Poprečno pride na vsakega državljanca torej 3 tone razstreliva. V zadnjih pogajanjih med obema supersilama torej ni šlo v pravem pomenu besede za razoroževanje, temveč bolj za razporejevanje baz in raket, s katerimi je mogoče izstreliti smrtonosne bombe in za podobna vprašanja. „Overkill“ je namreč že davno dosežen, se pravi sposobnost supersil večkrat porabi sebe in ves svet.

Čeprav je orožje vse dražje, kaže da so vojske vseeno z njim vse bolj razsipne. Neka statistika iz ZDA ugotavlja, da je ameriška vojska v drugi svetovni vojni porabila za vsakega ubitega sovražnika 1,1 tone razstreliva, v korejski vojni 5,4 tone, v vietnamski pa 17,8 tone. Najvišji funkcijari Združenih narodov in držav-niki, ki se borijo za dejansko neodvisnost in suverenost narodov so ob takih podatkih in današnjem svetovnem položaju bolj črnogledi, saj danes ni veliko upanja na takojšnje obnežne korake v razoroževanju, ki pa bi ustrezalo interesom pretežnega dela svetovnega prebivalstva.

Druga atomska bomba je 9. avgusta 1945 razdejala Nagasaki. Težka je bila 4500 kg. Po eksploziji nad Nagasakijem je v razrušenem mestu zamrlo vse življenje.

hitrejši: države varšavskega pakta so v dobi 1970—1979 povečale stroške za oborožitev povprečno za 7,5 odstotkov na leto, dežele proizvajalke petroleja, članice OPEC za 15 %, Južna Afrika za 16 %.

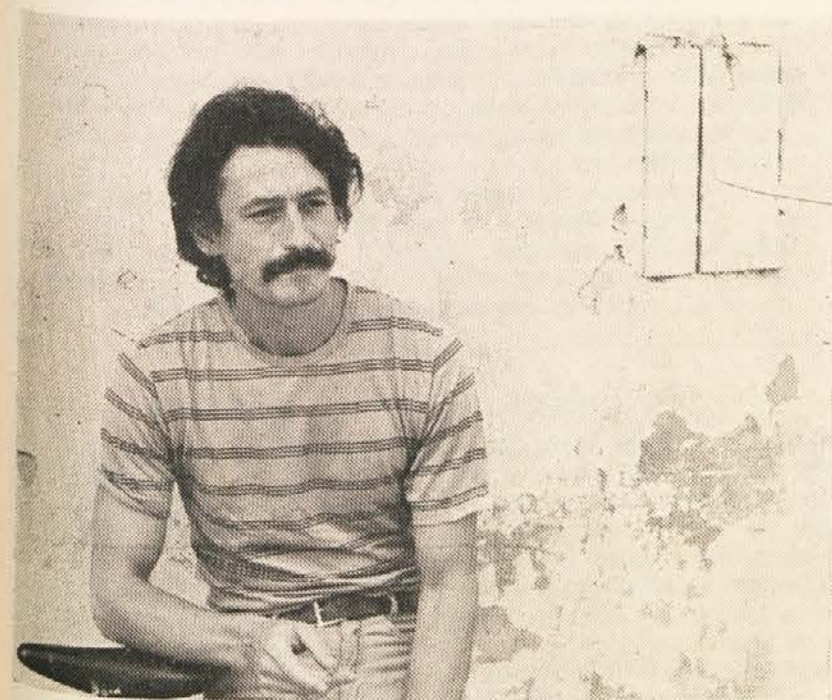
Mednarodni spopadi in vojna žari-

milijonov ljudi. Polovica teh spopadov je bila v zadnjem desetletju. Mrzlično oboroževanje in trgovina z orožjem pa se bo še povečalo.

Se poraznejši so podatki glede jedrskega oboroževanja. Skupno je po

Tako domače sem se redkokdaj počutil

Sledeči pogovor je nastal ob vrnitvi Jožeta Boschitza s Poljske, kjer je kot štipendist študiral od jeseni 1980 naprej 9 mesecev na akademiji v Krakawu. Zanimalo nas je s čim se mora slovenski umetnik spoprijeti na Poljskem, kako to vpliva na njega in kakšne vtise je odnesel od tam. Resno se bavi z umetnostjo in išče svojo lastno pot. V ugodnih okoliščinah v tujini je našel nov pristop k umetniškemu izražanju, kot vir svojega ustvarjanja je odkril prav material in simbole, ki so mu blizu še od svojih mladostnih let v Metlovi v Podjunu. Trenutno se pripravlja na razstavo v Avli slovenici jeseni v Celovcu.

Jože Boschitz, rojen 1951 v Železni Kapli, maturiral na slovenski gimnaziji v Celovcu, študiral in zaključil likovno vzgojo in slikarstvo na Dunaju. Profesor za likovno vzgojo na Dunaju. Štipendija na akademiji za likovno umetnost v Krakawu.

Doma v Metlovi.
Razstave: 1969 Celovec; 1972 Jesenice, Kranj, Trst; 1975 Kaltenleutgeben pri Dunaju; 1981 Krakaw. Objavlja slike v raznih revijah med drugim v Mladju in Koroškem koledarju.

Tri leta si poučeval kot profesor za likovno vzgojo na dunajski gimnaziji. Iskal si napredke na svojem področju in se zanimal za štipendije. Kako si dobil 9-mesečno štipendijo za Poljsko?

Ministrstvo za znanost in raziskave izmenjava vsako leto vrsto štipendij. Hotel sem iti ali v Mehiko ali na Poljsko. Ker sem imel premalo časa, da bi se naučil španščine, sem se odločil za Poljsko. Poljaki so znani po plakatih, grafikah, risankah ipd., zanimala pa me je tudi država, v kateri se je začelo ljudstvo pravkar dvigati. Zaradi jezikovne sorodnosti so obstajali tudi boljši pogoji, da se hitreje naučim jezika in se vživim v takojšnjo atmosfero.

Kako si bil sprejet in kako si se vživljal?

Zelo dobro. Kakor sem si želel sem dobil štipendijo za akademijo v Krakawu. Popolnoma me je presenetila prijaznost Poljakov, s katerimi sem imel opravka. Zaradi stanovanja pa je bilo zelo težko. Študentski domovi so prenapolnjeni z domačimi študenti, zato sem moral iskati privatno. Pri tem mi je pomagal profesor akademije, ki je z menoj prehodil precej kilometrov po mestu. Končno sva našla privatno sobo v bližini historičnega kraljevskega dvorca Wawel. Tam sem ostal vseh 9 mesecev. Družina pri kateri sem stanoval je tipična za sedanji položaj na Poljskem: mož, zobozdravnik, je bil sekretar komunistične partije, njegova žena pa članica solidarnosti.

Si imel že jasne predstave s čim se boš bavil na akademiji in kakšni so bili pogoji?

Najprej sem se hotel baviti z risankami in s plakati. Izkazalo pa se je, da je potrebno za takšno delo veliko več časa, kot štipendija 9 mesecev. Razne smeri na akademiji niso bile tako ostro ločene kot so pri nas. To me je precej presenetilo. Odločil sem se, da si povsod ogledam kako delajo. V razredu slikarjev je bilo premalo prostora. Pri plakatih delajo študentje večinoma doma, tako da so možnosti za učenje bolj skromne. Boljši so bili na litografiji in pri jedkanicah. Odločil sem se, da intenzivno obiščem ta dva predmeta.

Dobro je bilo, da nisem imel preveč izdelanih predstav o tem, kaj bom začel. Tako sem se lažje dotaknil vsega, kar me je zanimalo, novih tehnik, novih in meni doslej tujih mišljenj v umetnosti, in novih materia-

lov. Hodil sem na razstave in v gledališče in iskal kontakt do poljskih umetnikov — grafikov, slikarjev, kiparjev, glasbenikov in gledaliških igralcev. Sprva sem bil zelo začuden, kaj vse ti ljudje vedo o evropski in svetovni umetnosti in še več bi radi vedeli ko so se pogovarjali z mano in drugimi tujci. In gostoljubnost — mislim da nima para v Evropi. Tako „doma“ sem se redkokdaj počutil. Če pomislim nazaj, je bil to kraj, v katerem se je zame čas ustavil. Bil je brez hektike, brez pritiska v družbenem življenju kaj doseči, brez strupa zavisti, ko vidiš dobre umetnine. To so bili pogoji o katerih doslej nič nisem vedel in v katerih je bilo delo zelo plodno.

Kaj lahko poveš o družbenem položaju umetnosti na Poljskem?

Poljska umetnost je dosegla zelo visoko stopnjo teoretične in praktične diskuzije. Posebnost obstoji v tem, da je umetnost močno moralna in družbeno angažirana. V mnogem kar delajo, skušajo poljski umetniki poseči v družbeno dogajanje, s svojimi sredstvi pa ocenjujejo dogajanja okoli sebe.

Po drugi svetovni vojni je prevladoval na Poljskem popolnoma „socialistični realizem“, ki pa je s svojim ozkim gledanjem močno ovrnil umetniški razvoj. Poveljeval je trenutke revolucionarnega upora oz. zmage — oblike, ki izražajo ta trenutke, je formaliral kot program. Upodabljal je delovni razred — moške in žene — v monumentalnih, neokretnih slikah, s stisnjenimi pestmi in s strupenim sovraštvom v očeh. Tako si pa ljudje samega sebe niso predstavljali, bolj je bila to ideološka suknja partije po kateri so klesali in slikali umetniki. Propadla je, ker ni odgovarjala življenju in ni omogočila jasnosti v družbenih stremeljenjih. Približno od 1958. leta naprej so se nekateri umetniki obrnili spet bolj k romantiki ali ekspresionizmu. Zelo intenzivno so opazovali evropski razvoj, drugi pa so že prej kot zahodnoevropski slikarji usmerili svojo pozornost na likovno izražanje narodov v razvoju, npr. afriških ali južnoameriških ljudstev. Vse to je vrnilo poljski umetnosti moč spoznavanja in prepričljivosti. Na zahodu na ta razvoj skoraj ni bilo odmeva, ker poljska država zaradi strahu pred tujim ideološkim vplivom umetnikov skorajda ni pustila izven lastnih meja. Še nekaj besed k organizaciji in umetniškem

trgu. Vsi umetniki na Poljskem so vključeni v Združenje umetnikov, ki organizira tudi prodajo del. Da dobiš večje projekte (npr. spomenike) pa moraš biti pri partiji. Umetnikom — članom partije — je država podarila tudi ateljeje. To se bo v bodočnosti gotovo spremenilo. Mnogo je umetnikov, ki so dobri in že leta delajo pod zelo slabimi pogoji, nimajo svojih delavnic in so navezani na podporo društev in prijateljev iz inozemstva.

Govoril si o spomenikih. Spomenik padlih delavcev ladjedelnice v Gdanjsku je tudi pri nas znan. Kdo ga je napravil in kaj mislijo o njem umetniki?

Ta spomenik je povzročil vroče diskuzije med ljudmi. Izdelali so ga inženirji ladjedelnice in delavci. Umetniki sami so napravili samo reliefne table. Pri tem spomeniku obstaja popolna identifikacija med tistimi, ki so ga zgradili in družbo. Oblika treh križev, ki je zelo preprosta in jasna, raste iz razpokanega dela prvih treh metrov spomenika. V tem delu so tudi bronaste table, na katerih je prikazano delo v ladjedelnici in bolečina žena ob truplih ustreljenih delavcev. Spomenik je simbol upanja in nove moči, ki se rodi iz bolečine življenja. Ljudje razumejo spomenik kot simbol ljudske volje proti zločinskemu ravnanju državnega aparata. Med umetniki pa se je vnela diskuzija o pomenu in smislu spomenikov, o tem kdo jih naj naroči, komu naj služijo, kakšno vlogo more igrati umetnik, ki se je že tako daleč oddaljil od družbe. Zelo tehtna vprašanja — na Poljskem ne le vprašanja, o katerih si belijo glave teoretičniki, temveč bolj kot kje drugje povezana z usodo in bodočnostjo naroda in njegove umetnosti.

Bil si na Poljskem ravno v času, ko je sindikalno in politično gibanje ljudstva bilo na višku, kako gledaš na te dogodke?

Celotne situacije ne znam oceniti, gre samo za nekaj vtisov in prepričanj. Huda socialna in gospodarska situacija je bila vzrok, da veliko Poljakov ni videlo več drugega izhoda kot stavljanje za boljšo ureditev razmer in za boljšo življenjsko raven. Poljaki pravijo, da je partija sama odgovorna za krizo, ker je slabo gospodarila. Zdi se mi, da skuša npr.

Jedkanica, Krakaw 1981

(Dalje na 7. strani)

Pisatelji manjšinskih narodov se bodo tudi letos srečali na Obirskem

V smislu sklepov lanskoletnega 2. srečanja pisateljev manjšinskih narodov bo na Obirskem podobna prireditev tudi letos, ki jo spet pripravljajo domače Slovensko prosvetno društvo „Obir“, Slovenska prosvetna zveza, Slovenski PEN-center in Koroški PEN-klub. S tem postaja to vsakoletno srečanje že tradicionalno in kot tako reden sestavni del letnih kulturno-umetniških prireditev pri nas na Koroškem.

3. srečanje pisateljev manjšinskih narodov bo v času od 28. do 30. avgusta. V petek 28. avgusta zvečer se bodo udeleženci zbrali v hotelu Obir v Železni Kapli, kjer se bodo pri skupni večerji medsebojno spoznali. Srečanje samo bo spet v gostilni Kovač na Obirskem, kjer se bo prireditev začela v soboto ob 9. uri, ko bo odprta tudi knjižna razstava. Medtem ko so bila pri lanskem srečanju v središču razprav vprašanja Lužiških Srbov in Nemški demokratični republiki in njihove književnosti, bodo tokrat posvetili posebno pozornost albanski književnosti na Kosovu (v soboto popoldne) in furlanski književnosti (v nedeljo dopoldne). Svoje srečanje pa bodo književniki razumljivo izkoristili tudi za medsebojno predstavitev svojih stvaritev z literarnimi branji; literarni večer v soboto bo glasbeno uokvirilo Slovensko prosvetno društvo „Obir“, za glasbeni okvir nedeljskega literarnega večera pa bo skrbelo Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli.

Na lanskem srečanju so sodelovali pisatelji manjšinskih narodov iz Avstrije (koroški Slovenci), Italije (primorski Slovenci), Jugoslavije (Madžari iz Prekmurja in Italijani z Reke), Nemške demokratične republike (Lužiški Srbi) in Švice (Reto-romani). Organizatorjem je želeli, da bi bil obisk tako pester tudi letos, saj sta že dosedanja dve prireditvi dovolj prepričljivo pokazali, da taka srečanja lahko veliko prispevajo k medsebojnemu spoznavanju in s tem tudi medsebojnemu razumevanju med narodi. Še posebno važno pa je to seveda za narodnostne manjšine, katerih usoda v največji meri zavisi od mednarodnih odnosov in sodelovanja.

Mala sredstva — velike naloge Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu

Podobno kot Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu, vendar v precej širšem okviru in po dosti bolj preizkušenem načinu deluje v Trstu Slovenski raziskovalni inštitut, ki ima poleg svojega sedeža v Trstu še podružnici v Gorici in Čedadu, tako da zajame celotno ozemlje, ki ga naseljujejo Slovenci v Italiji — Tržaško, Goriško in Videmsko pokrajino. Ob njegovem rojstvu pred dobrimi sedmimi leti so botrovala enake potrebe kot pri nas: da poglobi in znanstveno utemelji zahteve po zaščiti slovenske narodnostne skupnosti.

„Naša temeljna naloga je študijsko poglodbeno predstaviti etnične, socio-ekonomske, prostorske in druge probleme na celotnem območju, ki ga bolj ali manj strnjeno naseljuje slovenska narodnostna skupnost. Ta naloga pa ni enkratna, marveč zahteva kontinuirano delo.“ Ta opredelitev, ki jo je za tržaški inštitut nakazal njegov direktor dr. Karel Šiško-vič, bi lahko v polni meri veljala tudi za sorodno našo ustanovo. In tako tržaški inštitut svojo nalogo praktično izpolnjuje, je precej dobro razvidno iz njegove publikacije, ki jo je začel pred leti izdajati pod naslovom „Vestnik“. V njej namreč objavlja poročila o svojem ustroju, o svojih načrtih in predvsem o opravljenem delu.

Najnovejša številka „Vestnika“ je izšla za leto 1980 in v njej najdemo obširna poročila, ki jih je podal upravni odbor inštituta na 5. oziroma 6. rednem običnem zboru. V obravnavanem obdobju je moral tržaški inštitut poleg svojega rednega in daljnoročnejše zasnovanega dela opraviti še dve posebni, vendar izredno pomembni nalogi: zbrati in obdelati gradiva za videmsko konferenco o etnični jezikovnih skupinah ter v zvezi z zahtevami Slovencev v Italiji po globalni zakonski zaščiti. Nadalje je v „Vestniku“ objavljen program inštituta za obdobje 1980—1985, ki obsega dolgo vrsto najrazličnejših projektov. Praktično sliko o delu inštituta oziroma njegovih sodelavcev si more napraviti bralec na dveh konkretnih primerih — to je analiza ankete o maturantih slovenskih višjih srednjih šol tržaške in goriške pokrajine za obdobje od 1973 do 1979 ter analiza socio-ekonomskega stanja v občinah Srednje in Sovodnje; obe razpravi sta obširni in izčrpni ter posredujeta zanimive podatke in zaključke o obdelanih področjih. Končno pa v „Vestniku“ spoznamo tudi še ustroj tržaškega inštituta, namreč sestavo njegovih odborov (to so upravni, nadzorni in raziskovalni odbor) ter pregled njegovih članov (rednih in dopisnih), v kolikor so bili sprejeti na običnih zbiorih 1979 in 1980. Med „najmlajšimi“ člani je tudi ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Avguštin Malle, v ostalem pa je med članstvom zaslediti znana imena iz znanstvenega življenja tako v Italiji kot v Jugoslaviji.

Prav ta široka razvejanost, kakor se zrcali v pritegnitvi priznanih domačih in tujih strokovnjakov (saj ima vsega skupaj že 94 članov), omogoča tržaškemu inštitutu, da kljub minimalnemu številu poklicnih sodelavcev lahko prevzema in opravlja razmeroma veliko število raznovrstnih nalog. Ne nazadnje v ta krog sodi tudi delo, ki je v „Vestniku“ prikazano v suhoparnih statističnih podatkih, ki govorijo o prisotnosti članov in sodelavcev inštituta na zborovanjih, kongresih, simpozijih in sestankih, ali pa v bibliografiji njihovih člankov in del.

Tako že ena sama številka „Vestnika“, ki izhaja v slovenskem, italijanskem, srbohrvaškem in angleškem jeziku, nudi zanimiv pregled bogatega dela Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu — ustanove, „ki si je z malimi sredstvi in z dobro voljo članov, prijateljev in mladine postavila velike naloge“.

Zbirka ljudskih pesmi Slovencev v Italiji

Pred kratkim je pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije v zbirki Izbrana dela slovenskih skladateljev izšel nov zvezek z naslovom „Ljudske pesmi Slovencev v Italiji“. Zbirka obsega 28 ljudskih pesmi za ženske, moške in mešane pevske zборе; zbral, priredil in harmoniziral jih je Pavle Merku, eden najvidnejših predstavnikov slovenske glasbene umetnosti na Tržaškem.

Nova zbirka ljudskih pesmi je sad večletnega dela, ki ga je opravil avtor, ko se je s polnim žarom posvetil narodopisnemu področju s posebno nalogo, ohraniti in raziskati ljudsko jezikovno in glasbeno izročilo slovenske Benečije, Režije in Kanalske doline. Vrednost zbirke je zlasti tudi v tem, da ji je dodan skrbno sestavljen narečni slovar (Merku je hkrati tudi slavist), v katerem avtor na drobno razlaga narečne posebnosti in njihovo izgovorjavo.

Zbirko ljudskih pesmi Slovencev v Italiji bodo lahko s pridom uporabljali povsod, kjer pevski zbori gojijo slovensko petje.

Dvojezični otroški vrtec šel na počitnice

Dvojezični otroški vrtec v Šentprimozu je konec zadnjega tedna prekinil za en mesec svoje delovanje. Otroci in vzgojiteljice so v zasluženih počitnicah. Ko bo otroški vrtec jeseni odprl spet svoja vrata bo približno polovica otrok že obiskala prvi razred ljudske šole. Na domestili pa jih bodo novi, saj je povpraševanje zelo močno, tako da je vodstvo vrtca moralo odkloniti vrsto otrok, pri sprejemanju so upoštevali predvsem tiste iz bližnje okolice vrtca.

Zadnjo sredo so vsi starši obiskali zaključno prireditev otrok v letošnjem letu. Pod vodstvom vzgojiteljic Simone Pörsch in Helene Novak so otroci pokazali, kaj so se naučili tekom zadnjega leta na glasbenem in jezikovnem področju, pri prometni ter pri ritmični vzgoji. Vse starše in ostale navzoče so otroci s korajžnim nastopom prepričali o napredkih vrtca in za zaključek so gojenci skupno s starši zapeli še nekaj pesmi.

Po dvoletnem delovanju dvoje-

zičnega otroškega vrtca v Šentprimozu, lahko ugotovimo, da prodira v okolici želja staršev po dvojezični vzgoji, celo med nekaterimi mešanimi zakoni. Vodstvu otroškega vrtca pa je uspelo usmeriti tudi pozornost odgovornih v občini na to, da se vzgojno institucijo dvojezičnega ozemlja. Konec julija so obiskali otroški vrtec škocijanski župan Albert Holzer, podžupan Alois Drobesch ter vodja občinskega otroškega vrtca v Škocijanu gospa Slamanig. Otroški vrtec je napravil nanje zelo dober vtis, o dobri sodobni opremljenosti pa so bili precej presenečeni. Ob tej priložnosti so zastopniki občine povabili vzgojiteljice na poseben razgovor, kjer se bi domenili o načinu občinske podpore dvojezičnemu vrtcu v Šentprimozu. Medtem sta se vzgojiteljici Simona Pörsch in Helena Novak s pristojnimi uradniki že domenili, in sicer, da podpre občina vrtec z leseno opremo igrišča pred vrtcem. Gugalnico, plezalno piramido, tobogan in druge opreme bodo postavili verjetno že septembra meseca.

Omeniti je še treba, da je pokrovitelj vrtca slovensko podjetje Metalke letos poleti povabilo vse otroke vrtca na brezplačno letovanje na morje, kjer so otroci v počitniškem domu Metalke v Fiesi preživeli srečnih 10 dni.

Začetek avgusta je vrtec napravil enodnevni izlet v otroški vrtec v Jesenicah. Otroke in vzgojiteljice sta spremljala zastopnica Slovenskega šolskega društva Milena Gröblacher ter občinski odbornik Franci Koncilija. Izlet, ki ga hočejo ponavljati vsako leto, naj služi spoznavanju drugih vrtcev. V Jesenicah so se otroci predstavili s pesmimi in drugimi nastopi, odraslim pa je nudil koristno primerjavo in dal nove pobude.

PISMO BRALCEV:

Pričakujemo še mnogo njegovih viž

Življenje ni praznik, zato delamo in moramo delati. Delo pa, ki ga opravimo v zavesti dolžnosti — zase in za svoje drage, bližnje — prinese praznik. Tak korak v vsakdanjost je postavil na domača tla, še kot otrok, naš znanec, prijatelj, brat Hanzija Artača, ki je trdo delal, se učil, šel pot preproste samouka s harmoniko po večerih iz borne kočice med

gozdove in zaigral melodije, ki so privrele kot bister studenček iz mlade duše, ki je ni pokvarila ne izgovorjena, ne pisana beseda narodnega nasprotnika, ne izbruh klafača. Zato z užitkom prisluhnimo njegovim živim skladbam po radiu. Čuli smo jih tudi z naših družtenih odrov. Želimo jih še čuti, da nas dvignejo iz z materializmom nasičene ni-

Besede zahvale

Po nedavnem 2. spominskem pohodu na Komelj „Po poteh Domnove čete“ čutimo potrebo, da se iskreno zahvalimo vsem, ki so prispevali k uspehu prireditve. Še posebej velja beseda zahvale

● našim kmetom v Šmarjeti, Tomaževim, Gosakovim, Dobnikovim, Kosovim in Kolenikovim, ki so nam tako gostoljubno in po stari slovenski šegi postregli s pristnim moštom in dobrim, doma pečenim rženim kruhom;

● vsem tistim, ki so sodelovali pri kratki svečanosti ob spomeniku, Koroškemu partizanskemu pevskeemu zboru, tov. Matkotu za recitacijo, pa tudi preživelemu borcu Domnove čete tov. Bojanoviču, ki je že za prvi, potem žal zaradi slabega vremena izpadli pohod pripeljal iz Vojnika pevce, da bi sodelovali;

● našemu godcu Zdravku Haderlapu, ki je s svojo harmoniko dal pohodu pravo partizansko vzdušje; ter vsem, ki so pri Štobarju poskrbeli za okrepčilo;

● pa tudi zvestim pohodnikom, ki so prišli najprej že 19. 7., ko je pohod odpadel vsled slabega vremena, in potem ponovno 9. 8., da so solidarno in ponosno stopali z nami po poteh Domnove čete; nekdanjim soborcem iz Koroške regije in še zlasti mladini, da se je v tako lepem številu odzvala vabilu in s tem izpričala, da hoče ostati zvesta tradicijam protifašistične narodnoosvobodilne borbe.

V tem smislu je danes velja: Na svidenje prihodnje leto na 3. pohodu na Komelj — po poteh Domnove čete!

Zveza koroških partizanov

Področni odbor Pliberk

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

Zveza slovenske mladine

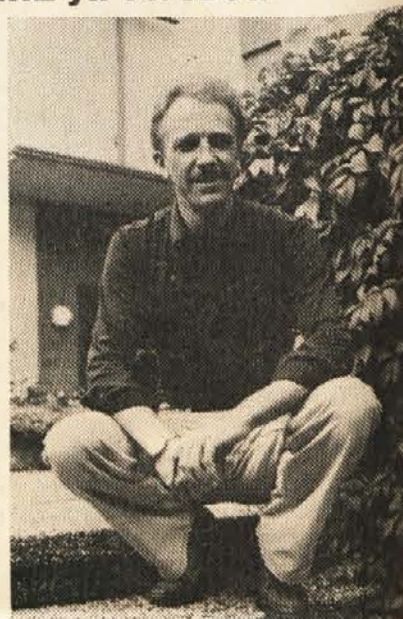
Krajevno združenje Pliberk

Priznanje Hanziju Artaču

Koroška deželna vlada je odobrila mlademu slovenskemu skladatelju Hanziju Artaču za leto 1981 delovno štipendijo za glasbo.

Hanzij Artač, rojen 1951 leta na Obirskem, je zbudil pozornost nase s tem, da je njegove skladbe igral ansambel, ki ga je on ustanovil leta 1977 in ki je nastopal do leta 1980. Medtem izvajajo že tudi druge slovenske skupine njegove skladbe. ORF in RTV Ljubljana sta njegove kompozicije posnela.

Štipendija Hanziju Artaču ni le finančna podpora, temveč je tudi priznanje njegovega dela in vzpodbuda za nadaljnjo ustvarjanje na glasbenem področju, kot je to sam izjavil.

žine v višino muzične atmosfere.

Zelo nas veseli, kar čitamo v časopisih, da je prejel za svoje lepo delo priznanje v obliki nagrade od koroške deželne vlade. To ni nagrada le za delo, temveč za izvedbo umetniškega ustvarjanja. Zato Hanziju Artaču čestitamo in pričakujemo še mnogo njegovih viž, da nam olepšajo ure trde vsakdanjosti.

Prijatelji Podjunčani.

OB „JUGOSLOVANSKEM DNEVU“ NA LESNEM SEJMU

Karavanškega predora se bodo gotovo lotili

Ob jugoslovanskem dnevu na Celovškem lesnem sejmu je v sredo vabil generalni konzulat SFR Jugoslavije v Celovcu skupno z gospodarskima zbornicama SR Slovenije in SR Hrvatske na sprejem v prostorih koroške trgovske zbornice. Sprejema se je udeležilo veliko število vidnih predstavnikov političnega in predvsem gospodarskega življenja Slovenije in Koroške. Navzoči so bili tudi zastopniki koroških Slovencev in njihovih organizacij.

Na dopoldanski tiskovni konferenci se je predstavnik slovenske gospodarske zbornice Slavko Beznik dotaknil gospodarskega razvoja v obdobju od zadnjega sejma do danes. Obžaloval je, da ni uspelo uresničiti globalnega regionalnega sporazuma ob avstrijsko jugoslovanski meji, kakor je to sklenila Jugoslavija z Italijo in Madžarsko. Povedal pa je tudi, da so se v dopoldanski pogovorih z deželnim glavarjem Wagnerjem pogovarjali o bistveni razširitvi kontingenta v okviru sejemskih dogovorov.

Celotna blagovna menjava med Avstrijo in Jugoslavijo pa se je v prvi polovici leta 1981 razvila le v prid Avstrije. Jugoslavija je izvozila za 5 odstotkov manj, uvozila pa je za 10 odstotkov več. V diskuziji je Beznik dejal, da seveda krivda ni le na avstrijski strani, temveč je tudi posledica deloma premalo pestre ponudbe z jugoslovanske strani, na vsak način se bodo v Jugoslaviji v to smer morali še bolj potruditi. Poudaril pa je tudi, da je treba ustvariti vzdušje v katerem se bo rodilo več pobud, katerim bodo sledili konkretni gospodarski koraki.

Plačilna bilanca med državama se je nekoliko zboljšala, obstajajo pa močni interesi glede višjih oblik gospodarskega sodelovanja, se pravi pri skupnem nastopanju na tretjih trgih, pri delitvi dela, pri mešanih družbah, pri transferu tehnologije in znanja in številnih drugih oblikah kooperacije. Izrazil je tudi mnenje, da je le izravnana plačilna in blagovna bilanca lahko podlaga za dolgoročno plodno gospodarsko sodelovanje, tega se mora zavedati tudi

tista stran, ki ima trenutno pozitivno bilanco.

Živi interesi pa obstajajo tudi glede izboljšanja infrastrukture, ki je v interesu obeh dežel, saj pomeni infrastruktura okno v svet, pri tem je omenil pomen pristanišča Koper za Avstrijo. Glede Karavanškega predora pa je opozoril novinarja na zadnji govor predsednika slovenske skupščine Zemljariča, v katerem je govoril o trenutnih potrebnih gospodarskih korakih v Sloveniji. Konkretno je poudaril, da bo med 10 do 15 važnimi gospodarskimi projekti — ki naj v prvi vrsti služijo povišanju produkcije za izvoz — tudi turistično važni projekt Karavanškega predora. Slavko Beznik je izrazil, da vlada v Sloveniji pripravlja o tem, da bo jeseni padla odločitev glede dokončne izvedbe karavanškega predora. Odločitev pade lahko šele potem, ko se bodo republike in pokrajine domenile o korakih v zvezi z zadožitvijo v tujini.

Devizni predpisi razburjajo seveda tudi še koroško javnost. Zastopnik slovenske gospodarske zbornice je v zvezi s tem dejal, da ta ukrep razume le kot začasno ureditev, kot odraz gospodarskih težav v Jugoslaviji in tudi kot posledico svetovne gospodarske situacije. Opomnil je, da sta npr. Italija in Velika Britanija za svoje državljane uvedle podobne ukrepe. Vendar si ne more predstavljati, da bi dolgoročno takšni administrativni ukrepi lahko uresnili težko gospodarsko situacijo. Pri tem je opozoril na zadnje sklepe, s katerimi omogoča Jugoslavija kupcem iz tujine — če kupijo dolgotrajne reči in jih izvozijo — odpisovanje prometnega davka. Podobni gospodarski ukrepi so po mnenju Beznika gotovo učinkovitejši za izravnano plačilnega toka.

Dan poprej na italijanskem dnevu so tudi italijanski zastopniki poudarili zanimanje za dobro sodelovanje med obema deželama oz. državama. Med drugim so obravnavali probleme, ki nastanejo zaradi močne kanadske in severnoevropske konkurence na italijanskem trgu.

Posnetek zaključne prireditve v dvojezičnem otroškem vrtcu v Šentprimozu. Najmlajši prepevajo korajžno pesmi v obeh deželnih jezikih ob spremljavi vzgojiteljice Simone Pörsch. Tudi v prihodnjem letu bo vrtec spet napolnjen do zadnjega prostora.

Klubi slovenskih študentov na Dunaju v Gradcu in Celovcu vabijo na

SEMINAR

ki bo od 3. do 5. septembra 1981 v bivši kmetijski šoli v Podravljah.

● ČETRTEK, 3. septembra zvečer zbiranje udeležencev in spoznavni večer.

● PETEK, 4. septembra: ob 9. uri: 2 kulturi? „Naš kulturni boj — med seboj?“ S tremi referati o zgodovinskem razvoju slovenskega kulturnega delovanja, o načelih in problemih in o trenutnem stanju bodo klubaši napravili uvod v diskuzijo. Delovni krožki bodo razpravljali npr. o odrski dejavnosti, zborih, literaturi, mladinskem delu itd. Sledijo poročila iz krožkov ter skupna debata o izsledkih.

Ob 19. uri podijska diskuzija s prosvetnimi predstavniki.

● SOBOTO 5. septembra: ob 9. uri: Podijska diskuzija o aktualni narodnopolitični situaciji s predstavniki osrednjih organizacij.

Zvečer: kulturna prireditev v Rožeku.

Vsi kulturni in politični delavci prisrčno vabljeni!

KOTMARA VAS:

Novo poslopje za pošto in požarno brambo

Od sobote naprej sta pošta in požarna bramba v Kotmari vasi v novem posloju. Stari prostori so bili že precej utesnjeni in niso omogočali najbolj sodobnega delovanja. Ob navzočnosti številnih častnih gostov, na čelu deželni glavar Wagner, se je vršila slavnostna otvoritev in oficialna predaja nove cisterne požarni brambi. Župan Josef Struger je pozdravil poleg predsednika deželne zbornice, državnih in deželnih poslancev, župane sosednjih občin, delegacijo požarne brambe iz Tržiča, saj obstaja tesno sodelovanje požarnih bramb obmejnih področij.

Okoli sedem milijonov je bilo potrebnih za zgradnjo poslopja, od tega je pošta prispevala 1,8 milijonov, domača požarna bramba pa je prispevala 355.000 šilingov. Poslopje in novo cisterno je v obeh deželnih jezikih blagoslovil župnik Maks Mihor. V okviru kulturnega sporeda je poleg šolarjev, Sängerrunde Hollenburg in kotmirških Wanderbuam nastopil tudi moški zbor SPD Gorjanci s pesmijo „Domovina mili kraj“ ter mešani zbor z Zdravico. Splošno mnenje je bilo, da sta se slovenska zbornica dobro izmazala.

„Tine Rožanc” v Dobrli vasi

V četrtek, 6. avgusta je na dvorišču starodavnega dobrolskega samostana bilo zelo živahno. Okrog 1500 gledalcev, predvsem letoviščarjev iz domače okolice in okolice Klopinskega jezera, se je poleg mnogih domačinov zbralo, da vidi jugoslovanske plesne, ki jih je izvajala folklorna skupina „Tine Rožanc” iz Ljubljane. Da se je zbralo toliko ljudi je v veliki meri bila zasluga marljivega tajnika društva.

Že dva dni prej so odborniki društva skupno z nekaterimi študenti pod vodstvom spretnega predsednika društva postavili stabilen oder s površino 80 kvadratnih metrov, ga ovenčali z rožami in zelenjem in okrasili z zastavami. Blizu 900 sedežev je čakalo na obiskovalce. Obetalo se je lepo vreme, tako, da se ni bilo treba bati, da bi se morali umakniti v avlo nove dobrolske glavne šole.

Ob določeni uri smo pred „Društvenim domom” pričakali avtobus

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET NA PECO
v nedeljo, 23. avgusta 1981
Zbirališče in odhod od Najberža (Petzenköinig) ob 6. uri, iz Šentjakoba v Rožu ob 5. uri zjutraj
Ne pozabite vzeti s seboj polnih listov!

iz Ljubljane s 50-timi folkloristi, ki naj bi zvečer nastopili. Pogostili smo jih in jih spravili v sobe nekdanje dobrolske sodnije, kjer so se potem spreoblačili.

Prireditveni prostor se je medtem napolnil. Tudi iz arkad obeh nadstropij so gledali številni obiskovalci in čakali začetka. V samostanu, kjer so nekdanje slovenskim podnikom gospodovali nemški menihi, kjer so v Prežihovih Samorastnikih sodili in bičali tudi Hudo-bivško Meto, je danes poleg nemške pesmi za goste, zadonela tudi slovenska. Zapel jih je mešani zbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost” v Škofljici vabi na
KULTURNI VEČER
v soboto, 22. avgusta 1981 ob 20.30 uri v gostilni Bürger v Škofljici
Nastopajo: domači pevski zbor — Jan-
tejev oktet in gost večera OBIRSKI ŽEN-
SKI OKTET

Menjava denarja

Stanje v četrtek 20. avgusta 1981	
Za 100 dinarjev dobite	39.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	44.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.39 šil.
Za 100 lir plačate	1.48 šil.
Za 100 mark dobite	692.50 šil.
Za 100 mark plačate	708.80 šil.

Valentin Polanšek 95

BRATOVSKA JESEN

II. del

Upoštevali so Modrasov ukaz in spustili čelo nemške policijske kolone tik pred mitraljez Druge čete, ki je tičal na izbranim mestu.

Zdaj je vrelo.

Zdaj je pokalo!

Matevž je repetiral in streljal.

Malokdaj je imel priložnost, tolči se proti masovnemu sovražniku. Zdaj jih je imel pred sabo, prekleto Svabe, ki jih ni zmanjkalo kot ščurkov v starih zanemarjenih črnih kuhinjah.

Ko je že bilo pričakovati, da bo partizanska ukana poln uspeh, so se začeli zgoraj nad Počulami in na zapadnem boku od marfa sem zadirati nemški šarči. Modras je takoj spoznal: Si videl, v klešče so nas vzeli!

Bataljon se je moral umakniti v strmo gozdnato pobočje na bvrhško stran. Matevž je še videl, kako sta padla dva borca kot snopa pod skalo nad stezo, ki drži proti vrhu Obirja, potem je komaj utekel svinčnim sršenom, ki so se vsuli za njim in se zajedali v smrekova debela, da je čmokotalo...

Okomovci so bili spet na šentjakovski strani. Poklicali so Matevža. Zdaj je šlo za njegov bunker.

Matjaž je znal:

„Tovariš Matevž, ti uživaš med nami in borci velik to-

SPD „Srce” v Dobrli vasi, pod vodstvom Albina Krajnc.

Vmes je predsednik društva Martin Wastl pozdravil tuje in domače goste, predvsem pa seveda nastopajoče prijatelje društva „Tine Rožanc” pod vodstvom Polonce Osenk. Zahvalil se je tudi vsem, ki so kakorkoli doprinesli k tej mogočni demonstraciji slovenske kulturne dejavnosti na dobrolskih tleh.

Ob povezavi društvenega tajnika Martina Pandela se je nato vrstil ples za plesom, eden bolj temperamenten od drugega, vsi izvedeni z občudovanja vredno preciznostjo. Pesmi, pete k raznim plesom, so, ojačene po zvočnikih, mogočno odmevale od dvonadstropnih sten samostana. Kamere letoviščarjev so brnele in svetlobni žarki so bliskali po lepih narodnih nošah nastopajočih. Občinstvo se je izkazalo zelo hvaležno in plesalci so morali celo ponavljati. Posledica tega je bila, da se je program zavlekel. Bilo je že preko 23. ure, ko

DRUGO MNENJE:

Doma pa ne gre

Ponovno smo Slovenci izrabili željo po kulturni izmenjavi v deželi. Ker stvar tako lepo zveni, so tudi deželni uradni krogi začeli o nečem takem govoriti. Če pa je prišlo do srečanja, je prišla iniciativa le redko-kdaj od večjega partnerja v deželi. Manjši je ponudil roko. Sploh je prišlo do stika in sodelovanja med slovenskimi in nemškimi zbori le po za-slednih stikih posameznikov.

Radiško prosvetno društvo sodeluje že s tremi nemškimi zbori: Sänggerrunde Ebental, Gemischter Chor Griffen in Singgemeinschaft Projern. Zadnje srečanje je bilo minulo nedeljo, ko so bili Radišani povabljeni in so sodelovali na kulturni prireditvi v Projern. To zadnje in vsa pretekla srečanja s sosedom v deželi so bila priručna. Nemec je spoznal (marsikateri z začudenjem!), da tudi Slovenec ne žre otrok in da se z njim da govoriti. In tudi nam je bilo prijetno videti, da so nas sprejeli kot enakovrednega sosedu, kot prijatelja.

Doma pa ne gre. Pa se na vasi še kar razumemo. (Skregamo se dostikrat tudi sami med seboj.) Ko se srečamo, se lepo pogovorimo — no slovensko ravno ne smeš zmeraj reči, „po domače” pa le. Vseeno pa eni delujemo v Slovenskem prosvetnem društvu, drugi pa v nemškem MGv.

Pa smo si že večkrat mislili, da bi na kakšni prireditvi tudi lahko skupno zapeli. Ni mogoče. Čeprav bi bila večina pevcev tistega MGv-a za tako sodelovanje, merodajni tega ne dopustijo. Ali imajo navodila od zgoraj? Ali naj branijo „ogroženo ozemlje”? Ali se bojijo, da bi izginjajoča manjšina („verschwindend kleine Minderheit”) posilila „nemško Koroško”? Kakšna bojazen?

oto

variški ugled. To sam veš! Ni pa partizanska navada, da bi se med sabo hvalisali. Vsi vemo, kaj zmoremo. Vsi vemo, kaj moremo in moramo!”

Predstavil je dvema novima višjima uniformirancema najstarejšega partizana izpod Pece. Tujca sta dejala:

„Smrt fašizmu!”

Matevž pa je odzdravil:

„Svoboda narodu!”

Potem je spet Matjaž nadaljeval:

„Tako uživa tudi njegov bunker največji ugled! Upošteva-
vajoč dejstvo, da je bilo kar razburljivo število bunkerjev
izdanih ali odkritih, moramo reči, da je Matevžev bunker
ostal. Gotovo so ga iskali. Gotovo se je Robi Taras na vse
kriplje gnal, da bi ga odkril.”

Matevž se je malce pobahal:

„Prej bom jaz spodreplil tega gestapovskega pod-
repnika in strega petokolonaša, kakor bo on stopil v moj
bunker!”

Potem se je Matjaž dogovoril s tujima tovarišema, da
bo bunker od sedaj naprej center za radiotelegrafiste in
zveze z zavezniki. Matevža so naprosili, da je spravlil svoje
stvari drugam. Težkega srca je to naredil. Tudi pištolo je
izkopal in Vesnine spominke. Nikomur ni povedal, kam je
znosil svojo dragocenost.

Tako je sedaj dobil Matevžev bunker oznako KGO.

V njem sta se nastanila dva radiotelegrafista, primor-
ska Slovenca, ki sta bila v italijanski vojski, potem v an-
gleškem ujetništvu in sta preko Barija prispela v partizan-
ske gozdove.

Matjaž je seveda videl, kako so s tem ukrepom priza-
deli Matevža: Vzeli so mu pravzaprav zadnje lastno biva-
lišče, ki je bilo samo njegovo, kjer je doživel z Vesno-
Nadjo vsaj nekaj dni in noči, ki jih do smrti ne bo po-
zabil.

Loče nad Baškim jezerom

V petek 14. avgusta je imelo prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero” svoj, skorajda že tradicionalni folklorni večer v kulturnem domu v Ločah. Ta kulturna prireditev ima predvsem namen seznaniti tujce, letoviščarje s slovensko narodno skupnostjo na Koroškem, z njeno problematiko in z njeno kulturno dejavnostjo. Ob tej priliki je dostikrat opaziti, da so turisti delno dokaj slabo, delno tudi zelo napačno obveščeni o tukajšnjem položaju, saj niso redki slučaj, ki slišiš od

gostov izjave, da doslej sploh niso vedeli za tukaj živečo manjšino, ni so vedeli za drugi deželni jezik na Koroškem. Vsekakor so imeli številni gostje v kulturni dvorani pri-liko vsaj delno spoznati slovensko pesem, ljudski ples in poskočne viže tamburašev. Domači moški pevski zbor je ubrano zapel pesmi, med katerimi so enkrat več, najbolj vžgale „Žabe”. Novega svežega vetra ni bilo mogoče preslišati, ki sta ga vnesla med pevce gosta Aleks Šušter iz Rožeka, ki je kljub zlomljeni nogi, še ob palicah z močno roko vodil tovariše in odličnega solista Čarlija iz Šentpetra, ki opravi svojo nalogo kar tako mimogrede. Dekliški tercet, ki je že močno etabliiran v kulturni dejavnosti društva je našel mnogo odobravanja med publiko saj je resda že dobro vpet in se glasovno odlično ujema. Folklorna skupina „Planina” pa je s svojimi lepimi nošami poskrbela tudi za nekaj paše za oči. Z domačimi ljudskimi plesi so „žaubrne” Selanke in fletni Selani pokazali, da znajo ceniti in spoštovati izročila svojih dedov ter se kljub mladosti znajo zav-

Kje je pevec zdaj vesel ...

Žalostno je donela ta pesem po Loškem pokopališču, ko smo pretekli torej polagali rajnega Hojovega očeta, Martina Schauniga k zadnjemu počitku. V svojem osemdesetem letu je dočrpel človek, ki je ljubil življenje, ljubil polje, ljubil pesem. Rojen je bil na Hojovem na Rutah, preživel več let mladosti na Zamonikovem posestvu in končno prevzel Hojovo kmetijo in gostilno. Ravno pred desetimi leti je začutil potrebo po vsaj delnem počitku, zato je predal posestvo v mlajše roke. Sin Martin, ki se je z vso vnemo lotil gospodarjenja, je kmalu zbolel. Še istega leta je umrl, zupustil je ženo z dvema otrokoma. Očeta je smrt močno prizadela, saj je pa tudi vsa odgovornost nekako spet prešla na njegove rame. Zadnja leta pa je tako omagal, da so ga noge le še s težavo nosile, medtem dorasli vnuki pa so mesto njega prevzeli gospodarjenje. Kot navdušen pevec se je že v zgodnjih letih pridružil moškemu cerkvenemu zboru v Ločah, ki je tudi ob različnih drugih prilikah nastopal v domačem kraju in njeni okolici. Skoro ni bilo slovenske pesmi, ki je Hojov oče ne bi znal, pa tudi take viže, ki jih današnji pevci le redko ali sploh ne poznajo več, je znal zapeti — bil je pravi ljudski pevec. Kadar smo se ob kaki Rutarski nedelji ali drugem prazniku zbrali po maši v Hojovi gostilni, se nam je rajni vedno rad pridružil ter „punal” iz prejšnjih časov. Kako priručno se je znal nasmejati ob spominu na fantovske pustolovščine, kako lepo je bilo prisluhniti njegovemu pripovedovanju. Brezfilterska cigareta, kozarček rdečega in pesem „Polje kdo bo tebe ljubil ...” — s solzami v očeh jo je pel.

Ob odprtem grobu mi je pogled nehote ušel tja gor v Rute — ja stari macesni izginjajo pod Jeko!

Naj mu bo lahko ljuba, domača zemlja.

F. Č.

Matjaž je stal nekaj časa v tistem prostoru, kjer je bilo na tesnem brunu zapisano:

Veličina našega življenja je, da živimo v velikem trpljenju te dobe! Naši potomci nas ne bodo nikdar izkoreninili iz zavesti vseh bodočnosti! Ko bo svoboda, se bodo ljudje šele morali učiti živeti v ljubezni, ne samo o ljubezni govoriti!

Bralec je bil presunjen. Še bolj je razumel Matevža.

Zato je dal pobudo, da se okrog Matevža zbere skupina pevcev, ki bo načrtno gojila partizansko pesem in jo ponesla med bejalstvo. Tretji dan po odslovlitvi iz lastnega bunkerja mu je Matjaž to sporočil. Videl je, da je napravil Matevžu veliko uslugo.

Odsihmal tudi Matevž ni imel pristopa do svojega bunkerja. Zdaj je bil povsod doma, pri bivših domačinih, prijateljih, znancih, terencih aktivistih, povsod, kjer so živeli in trpeli Slovenci, povsod, kjer so delali za osvoboditev naroda.

Najlepše novo domovanje pa je postala Matevžu partizanska pesem. Zdaj je spet zaživela njegova harmonika — nekoč iz neznanega prinesena, je zdaj klicala rojake, da prihaja velik čas ...

Matevževa skupina je znala vse partizanske pesmi, posredovala jih je dekletom in babicam, pevcem in pevkam okoli Kaple, da so jih ponavljali od lastne matere do Str-nove Gelce in fanta, od borcev do drugih rojakov, ki so imeli posluh in glas. Harmonikaš pa je znal vsekati ritem borbenih melodij, da so vsa srca gorela: Nabrusimo kose, že klas dozoreva ... Na oknu glej črnolaska ... Počiva jezero v tihoti ... Kmečki fantje in dekleta ... Na juriš ... Kovači smo in naša sila ...

Tako je morala sedaj Matevževa ekipa ostajati kdaj tudi pri četah, pa se je pri hiši ponudil sam od sebe miting, navrh pa ples ... Tudi bataljoni so jih klicali. Modras je

Slovensko prosvetno društvo „Drabonjak” na Kostanjah vabi na

FOLKLORNI VEČER

v soboto, 22. avgusta 1981 ob 20.30 uri v slavnostni dvorani občinske hiše v Vrbi.

Prisrčno vabljeni!

teti po lepi stari šegi. Loških tamburašev pa ni potrebno posebej predstavljati saj so znani že širom Koroške, celo preko njenih meja. Njihov vsakoletni seminar na morju je predviden za začetek septembra v Novem Vinodolskem — mladim želimo prijeten oddih in radovedni smo že na njihov novi program. Uspelo prireditvi je v nemškem jeziku povezoval ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Reginald Vospersnik, ki se je uvodoma dotaknil zgodovinskega ozadja Koroških Slovencev ter orisal tudi dejavnost društva od svojega začetka, ki sega vsekakor že 60 let nazaj. Da ta folklorni večer ni razumeti kot neko sejemsko razstavo temveč kot izraz močne življenjske volje slovenske manjšine v tem prelepem delu Koroške — so bile zaključne besede odbornika SPD „Jepa-Baško jezero” — aplavz v dvorani je to potrdil.

F. Č.

Lučko in potonika

Potonika je ponujala soncu trideset popkov, trideset trdih, zelenordekastih kroglic, da bi jih odprlo.

Lučko ni mogel več čakati. Kaj je v teh lepih kroglicah? Cvetovi? Kakšni so neki? Poglejmo! In je utrgal tri popke in mama je bila huda, huda. Crkl! je padlo po grdih prstkih, Lučko pa je imel takoj polne oči solz.

„Tako, da si boš zapomnil! Nikdar več se ne bodo ti trije popki razcveteli! Če pa boš šel še enkrat k potoniki, bo izpod nje prilezel čatež in jo bo mahnil naravnost nadte!“

Lučko je dvignil glavo in zastrmel skozi solze. „Kdo? Čatež? Kakšen čatež?“

„Takle pedenjčloveček!“ razloži mati. „Tak, ki varuje vse, kar rase, rožice, grmovje, drevesa.“

„Tak možiček?“ ugiplje Lučko in si briše z rokavom nos.

„Da, tak pajacek,“ pojasnjuje mama.

„Pajacek!“ se čudi Lučko. „Kaj pa še dela pajacek, mama?“

„Kaj vem, kaj dela!“ se otepa mama. „Menda pase želve!“

Lučko ve dovolj. V vrtu so imeli dve želvi, pa sta se najraje skrivali. Včasih je le iztaknil katero; položil se je na vse štiri in gledal, kako ždi v travi. Kjer je želva, bo gotovo tudi pajacek, si misli.

Po vrtu šari, išče okrog solate, pod paradižniki, pri topli gredi. Pajacka ni. Menda se ne kaže rad, dokler sije sonce tako prešerno čezinež. Tudi želve ni. In ivanjsko grozdčiče ob zidu je tako vabljivo, da pozabi Lučko tudi na želvo.

Potem se igra s kamenčki in grebe pesek. Lepo je. In še majcen zalivalnik najde in gre po vode. Zaliva potoniko, da je revica vsa mokra ter kar teče od nje. Naj se le napije!

Tudi z Lučka teče. Ves se je spotil in kar truden je. Sede na travo, briše si čelo in gleda, kako lezejo kapljice po potoniki, padajo na zemljo in tako skrivnostno izginjajo vanjo. Kam neki gredo? Lučko misli: tam spodaj, v zemlji, so čuda. Toda Lučko kmalu ne vidi več. Pomane si oči, potem se roka kar sama pobesi. Vse je trudno, potonika, ki niha k zemlji, kaplje, ki se opotekajo, in Lučkova glava. Pozibava se kakor težki popki potonike.

Potem... da, kar naenkrat! Prav na dnu teme tam spodaj se potonika zgane. Stebelca se razmaknejo na obe strani in izmed njih, glej, prileze nekaj živega! Ali ni majčken jezdec? Ali ni pajacek? Da, pajacek! Ves rdeč, z visoko rumeno kapo, s kraguljčki! Potrese z glavo in kraguljčki zacingljajo.

Pajacek! Hej! Kaj bi pa rad?

Pajacek se ne zmeni. Pokonci se drži, jaše. Na želvi. Na temnozeleni želvi, ki je kakor majhen tank. A pajacek ni sam. Že je drugi za njim, tretji, četrti, vedno več jih

U g a n k e

Vedno se pred soncem skriva,
naj beži ali počiva.

(Senca)

Lahko ga potolčejo,
tepsti pa ga ne morejo.

(Športni rekord)

Valove bučne ukroti,
vso zimo nad gladino bdi,
na morju ladje potopi,
iz vode je, a voda ni.

(Led)

Štiri noge ima,
a hoditi ne zna.

(Miza)

Za rojstni dan jo včasih dobiš
in se v družbi z njo sladiš.

(Torta)

Hiša zlata,
v njej dva brata
se lovita,
čas delita.

(Ura)

Pukše so dolga vas in jim pravijo tudi mesto, ker imajo zdravnik. Zdravniku pravijo tudi dohtar ter ga rabijo za različne bolezni in nezgode.

Pa pride lepega popoldne gasilski trobentač pred gasilskega načelnika in zatrobi: Trara!

„Kaj pa je, da godeš?“ se oglasi gasilski načelnik.

„Gori, gori!“ pove trobentač.

„Prava reč, če gori,“ pravi načelnik. „Zato smo pa tu in bomo gasili, če gori, in imamo gasilsko društvo in brizgalno. Kje pa prav za prav gori?“

„Pri zdravniku dohtarju.“

„Popolnoma v redu. Zatrobi po cesti in skliči gasilce!“

„Pa je ogenj visoko.“

„Nič ne de,“ se smehlja načelnik. „Vzamemo s seboj lestvo in splezamo na hišo. Stopi tja k Cuckovemu Ceneru in mu reči, da ga lepo pozdravim ter ga prav tovariško prosim, če bi bil tako priazen in ljubezniv, saj je drugače dober

dečko, kakor je bil njegov oče, lahka mu bodi zemlja domača, na raku je umrl in še ni bil bog ve kako star ter bi še danes živel, če bi bil zdrav in ne bi bil umrl, da, tako je in nič drugače, in mu torej reči, lepo mu povej, saj veš, kako mislim, da je danes požar in da gori, in sicer gori pri nas v Pukšah

vrne trobentač, „prekratka bo, vam rečem! Ko sem obiral lani hruške, mi je do zadnje veje manjkalo še deset klinov.“

„Danes ne boš obiral hrušk, ampak gasil in za ogenj bo menda lestva dovolj dolga. Lepo obriši se, malo si moker pod nosom, in pojdi k Cucku!“

V Pukšah gori!

in da bo vedel kje, mu reci, da gori in se kadi pri dohtarju, ki je zdravil njegovega očeta, in da je ogenj kakor praviš, visoko in pri najboljši volji da ne moremo do nje, da bi ga pogasili na licu mesta in mu zavezali vroči jezik. Tako mu povej, potem pa ga v mojem imenu lepo prosim, če bi bil Cuckek tako priazen in nam za kratico čas posodil lestvo.“

„Poznam Cuckovo lestvo,“ od-

„Ali, načelnik, vseeno trdim, da je lestva prekratka! Gori namreč, v drugem nadstropju.“

„Sitna reč,“ brunda načelnik ter si viha brke. „Kaj naredimo sedaj? Kaj misliš?“

„Do sedaj še nisem ničesar mislil,“ pravi trobentač. „Počakajte malo, bom začel takoj misliti!“

„Veš kaj,“ ga prekine modri načelnik. „Pojdi k meni v sobo ter počakajva, da prigori hiša do prve-

ga nadstropja. Potem bo menda lestva dovolj dolga in bomo lahko gasili in tebi ne bo treba ničesar misliti!“

„Izvrstna misel!“ vzklikne trobentač ter gre v načelnikovo sobo. „Čez pol ure pogledam, kako daleč je že kaj ogenj in ako je že v prvem nadstropju, zatrobim: trara, in pojdem po Cuckovo lestvo.“

„Tako je,“ potrdi načelnik in se pove: „Veš, naglica nikjer ni dobra in rečem ti, tudi počasi se pride daleč.“

In sta čakala in čakala in bi čakala še mogoče danes, da ni pridikal občinski pastir ter se zadrl skozi okno:

„Doktorjeva hiša je do tal pogorela!“

„No, potem pa še bolje,“ pravi načelnik. „Sedaj nam pa sploh ni treba gasiti in greš lahko mirno domov. Cucka pa naj z lestvo vred kolkja brene!“

O, tam v Pukšah je zabavno in so vedno dobre volje!

veliko dajal na matevževce in je tudi ta izraz spravil med borce.

Iz nekdanjih matjaževcev, ostankov revirske čete in novih prostovoljcev Korošcev ter mogočnega števila kadrovcev iz ljubljanske strani so nastali novi bataljoni, pozneje zajeti v Koroško grupo odredov.

Prvi bataljon je bil močan. Drugi bataljon, poznan tudi kot Dolinarjev, se je gibal na področju Zečan in Obvrhja, tretji bataljon vse od Pece do podjunskih krajev, severno Drave na Svinški planini pa se je formiral Severni bataljon. Od Mežiške doline do kapelških grap je operiral še VDV bataljon. Poleg tega je bila še vrsta drugih formacij in enot, ki so izpolnjevale preskrbovalne in druge dolžnosti.

Nastajale so kurirske čete, povezane v Terenskih Vezah s kratiko TV in osredotočene na TV postajah. Tako je imela vojaška linija TV svojo glavno postajo 05 v opuščenem rovu na Peci.

Kot kurirsko izhodišnico za Matevža so določili TV 15. Tako je bil Matevž seveda stalno zaposlen. Pa je bil veljavni „kurir in obveščevalec s starim posebnim statusom“ še vedno zaželen pri konfliktnih, ki so nastajali na terenu v sodelovanju z novinci... in z vedno zvito pojavljajočimi se gestapovskimi vrjenci. Okoliški aktivisti so morali o novincu, ki je prihajal ponavadi iz Kaple preveriti vse, pri zanesljivih tržanskih tovariših. Če ni bilo jasnega priporočila, je bila previdnost na mestu.

Matevž je bil še vedno na lovu za Robijem-Tarasom. Nikjer več ga ni bilo uslediti. Pretkani dihur se je vrgel na drugo stran in je bil morda kje na Štajerskem ali na Kranjskem, vragved, morda jo je že skupil?

Vedno pa se je dogajalo med Peco in Obirjem dosti tragičnih zapletajev, ki so terjali žrtve na slovenski strani, preden je priletel Matevž in je VDV nevarnost odstranil.

Vedno je bilo treba hitrih ukrepov! To pa je bila velika odgovornost za odločujočega.

Veliki vojaški dogodki zunaj po Evropi so močno odjeknili v partizanstvu: Šesti junij devetnajstostirindesetega! Angloameričani so odprli novo fronto, ko so z velikansko vojaško in materialno premočjo pristali na francoski obali v Bretaniji. KGO je zanesljivo obveščal teren in partizanske edinice. Potem dvajseti julij devetnajstostirindesetega! Atentat na Hitlerja!

Strnov Franc, stari socialdemokrat, zdaj že dolgo občudovalec partizanskega poguma in načrtovalec, kako bo po koncu vojne, se je hehetal in vzel pipo s smrdečim domačim tobakom iz ust:

„To bodo Hitlerja še to poletje do kraja zmlatili!“

Kapelški oportunist pa je zmajeval z glavo:

„Se še nič ne ve, kaj je s tistim novim orožjem, ki ga Hitler hrani za odločilni zadnji adut!“

„Amerikanci se bodo že zategadelj potrudili, da se ne osramotijo in da pridejo vsaj do nemške meje na zapadu, kajti Rus bo prišel v Berlin!“

Oportunist se ni strinjal.

Doma se je srečal z Matevžem in tremi njegovimi. Vsi so bili tihi in so zrlili nekam predse. Potem je Strnovka rekla:

„Pomisli, Lado je padel včeraj na Lužah!“

Matevževce je dodal:

„Prvi bataljon je sedaj že drugič zgubil svojega komandanta.“

Matevž je bil strl. Ladota je dobro poznal. Fant je bil rojen Kapelčan, služil je kot hlapec na neki ojsrovski kmetiji. Zgodaj je pobegnil iz nemške vojne, se politično izoblikoval do trdnega naprednega borca in vedno načrtoval, da njegov bataljon čim prej zasede trg.

Zvečer se je Matevž za Prevjem srečal z Gašperjem. Bil je prav tako zelo žalosten.

„Koliko nas bo ostalo do svobode?“

Matevž ni vedel odgovora.

Gašper je tisti večer na nekdanjem službenem mestu padlega priredil z matevževci spominsko komemoracijo za Ladotom.

Domen je bil ves strl.

„Mijo sem moral pokopati, pa še vedel nisem za to!“

„Kako, Mijo? Po čigavem postopku?“

„VDV in...“

Matevž je slutil, da je spet nekaj zasebnega kanilo od nekd in likvidacija se je izvršila.

„Obdrživa zase. Ko bi ti smel povedati, kaj so celo mene osumljali, ker sem jo kot dopustnik nekajkrat pospremil v kino v Kaplo.“

Ko sta se brata dobila z Gašperjem, je bilo celo na njem videti nekaj drugega kot zgolj žalost za padlim bataljonskim komandantom Ladotom, tudi na njem se je usledilo, da komaj zakriva ogorčenost.

„Jaz se pustim premestiti iz domačega kraja. Tukaj ne morem več biti kot partizan. Mene kot kurirja ljudje vse sprašujejo. Jaz pa jim ne morem odgovarjati: Ne vem, kako je bilo... ali: Ne smem povedati, kako je bilo! Ali smo zaupniki prebivalstva in naroda in OF in poštenega boja proti ubijalcu Hitlerju? Mi nismo ubijalci! Partizani smo!“

Matevž je pritrjeval bratu. Tako se Korej s svojima nekdanjima pevcema Zoranovima sinovoma še nikdar ni razšel.

Zvečer sta bila oba sinova pri materi v Zoranovi bajti. Mati je žebrala in jokala.

(Dalje prihodnje)

Zijaj, celovski zmaj

Ceste, ulice, križišča,
vrvež tak kot sred mravljišča:
avtobusi, avti, motocikli,
pešci, mopedi, bicikli...
pipipi tititi,
to se mudi
in vse navzkriž hiti.
Vmes policaji, semafori
in ljudje kot nori!

Zijaj, zijaj,
celovski zmaj,
v mestni direndaj!

Valentin Polanšek

NAJBOLJ PEREČE VPRAŠANJE:

Kaj je nevtronska bomba?

Imenujejo jo tudi „produkt mentalne perversnosti“

Odkar je ameriški predsednik Reagan proti volji zaveznikov in celo brez vednosti svojih najbližjih sodelavcev ukazal industriji, naj začne izdelovati nevtronsko bombo, je v mednarodni javnosti postalo najbolj pereče vprašanje: „Kaj je nevtronska bomba?“ O tej novi vrsti orožja je slišati najrazličnejše podrobnosti, predvsem pa v svetu prevladuje mnenje, da se je s to odločitvijo ameriškega predsednika znašlo človeštvo v novi, nepregledni nevarnosti — saj je po dosedanjih izkušnjah oboroževalne tekme precej gotovo, da bodo temu prvemu koraku po „novi poti“ oboroževalne blaznosti kmalu sledili nadaljnji, morda še usodnejši.

Vsekakor je ob aktualnosti uvođenja postavljenega vprašanja zanimivo pogledati nekoliko „za kulise“ nevtronske bombe. V ta namen povzemamo nekaj podrobnosti iz obširnega članka, ki ga je o tej zadevi objavil Primorski dnevnik.

Nevtronska bomba je bomba „vodikovega tipa“, njena rušilna ali uničevalna moč temelji na delovanju naglih nevtronov z energijo 14 megavoltov. Ameriška agencija za energetsko raziskovanje se že dolgo ukvarja s proučevanjem orožja z okrepjenim žarčenjem, pravzaprav z nevtronsko bombo. Fiziki te agencije so tudi odkrili, katera dva izotopa imata ustrezne lastnosti za izdelovanje take bombe. To sta kudeljevo 245 in kalifornij 253. Kritična masa kalifornija je osemkrat manjša od kritične mase urana, to pomeni, da je možno napraviti orožje s kritično maso, ki tehta samo nekaj sto gramov, kar je v procesu miniaturizacije atomskega orožja izredno pomembno.

Toda obstaja tudi drug način izdelovanja nevtronske bombe. Gre za to, da se plutonij 241 z ogromnim pritiskom in s tako imenovanim udarnim valom milijardnega dela sekunde ustvari izredno velika gostota, ki bi krepko skrčila kritično maso. In tako bi se ustvarila nevtronska bomba, ki bi bila sestavljena iz treh koncentričnih delov. Srednji del, ki je pravzaprav jedro in detonator bombe, bi tvorila klasična atomska bomba, okoli nje bi bil ovvoj iz litijevega devterija, tretji del, to se pravi vrhni plast, pa bi sestavljal klasični eksploziv. Teoretično vzeto pa se nevtronska bomba more izdelati tudi, če se upošteva načelo laserske jedrske fuzije, in to tako, da kapljico tekočega devterija s tritijem bombar-

200 metrov, pomorila pa bi ljudi in diramo z vseh strani z izredno močnimi laserskimi žarki. S tem se pridobi izredno visoka temperatura, ki je potrebna za reakcijo, vse to pa celo brez atomskega detonatorja.

Nagli nevtroni — glavni produkt nevtronske bombe — prodrejo skozi razne vrste materiala in rušijo oziroma uničujejo biološko tkivo živega bitja — človeka. Vodikovim atonom dajo neko pospešeno, poženejo jih z njihovih prvotnih položajev, da nastanejo molekularni radikali, čemur sledi bolj nagla ali tudi počasnejša, vsekakor pa gotova smrt zaradi večje količine žarkov. Pri tem se dogaja, da zgradbe, vozila, ostali objekti vojaškega in nevojaškega značaja ostanejo tako rekoč celi, razen v neposrednem središču eksplozije, ker je rušilno in toplotno delovanje nevtronske bombe zmanjšano v korist sicer kratkotrajne, vendar intenzivne radiacije. Zaradi tega nevtronsko bombo imenujejo tudi „nečloveško bombo“ ali celo „produkt mentalne perversnosti“.

Intenzivnost žarčenja nevtronske bombe je desetkrat močnejša od žarčenja klasične atomske bombe. To pomeni, da nevtronska bomba ene kilotone razvije žarčenje kot klasična atomska bomba desetih kiloton, medtem ko je zaradi rušilne in toplotne sile uničenje na prizadetem področju za 90 odstotkov manjše od 10-kilotonske atomske bombe. Z drugimi besedami: zelo močno žarčenje pobije vse, kar je živega, hkrati pa „prizanese“ za 90 odstotkov več kot običajna atomska bomba.

Nevtronska bomba od ene kilotone, ki bi eksplodirala v zraku, na višini 100 metrov od tal, bi uničila poslopja in vozila v premeru kakih

vsa živa bitja v krogu s premerom 1200 metrov. Posadke oklepnih vozil bi bile podvržene za 20 do 30 odstotkov šibkejšemu žarčenju.

Najboljša zaščita pred delovanjem nevtronske bombe je voda. Že samih 30 do 50 centimetrov debel sloj vode zadrži nagle nevtrone in odbojne protone. Če bi tanki in druga vozila imela oklep iz parafine, ki bi bil debel 10 centimetrov in katerega vodikovi atomi ustavljajo nagle nevtrone in bi ta oklep imel tudi majhen sloj vode ter jeklene ali posebne keramične plošče, bi nevtronska bomba tankovski posadki ne mogla doživeti. Nekatere dežele v okviru svojih programov civilne zaščite že predvidevajo za obrambo pred nevtronskim orožjem množično uporabo vode — manjše sode tako imenovanega individualnega značaja in večje sode družinskega ali kolektivnega tipa.

Nevtronsko bombo vrste W-70 Mod 3 je možno izstreliti z raketami vrste „lance“, ki imajo domet 120 kilometrov. Take rakete ima ameriška vojska v zahodni Evropi, z njimi pa so opremljene tudi zahodnonemška, italijanska in angleška vojska. Uporabna pa je tudi havbica, kratkocenovni top s 150-milimetrsko cevjo. S takim tokom se morejo izstreljevati nevtronski projektili, torej izstrelki ali po starem rečeno navadne granate. Takšne havbice imajo v ameriški in zahodnonemški vojski. Nevtronsko bombo pa lahko nosijo tudi rakete „pershing 2“ in tiste ameriške rakete, ki imajo posebno „glavo“, ki jo vodijo od daleč, da lahko spreminja svojo pot.

Torej je nevtronsko orožje pravzaprav praktično — ker je manjše in zato lažje, je tudi več možnosti prenašanja. Toda to orožje je obenem strašno in je obramba proti njemu preprosta le teoretično. Predvsem pa je gotovo, da bodo Reaganovi akciji sledile druge akcije ali reakcije in se bo blazna tekma v oboroževanju le še povečala in zaostri. In v tem smislu je nevtronska bomba brez dvoma najhujše zlo.

Tako domače sem...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Solidarnost izoblikovati posebne elemente socializma, delavci nočejo biti samo soodgovorni, hočejo tudi sodelovati, zato se zavzemajo za direktno sodelovanje, ki ga tamkajšnji socializem ne pozna. Po tolikih letih slabega gospodarjenja je Solidarnost mnenja, da je treba vztrajati na zahtevah, ki odgovarjajo trenutnim potrebam, ki položaj delavca izboljšajo, dolgoročni politični načrti niso v opredelju. Tudi pri kmetih je podobno: kot reakcija na slabo politiko v kolektivnem kmetijstvu in v kmetijstvu sploh, se kmetje skušajo držati nad vodo s privatnim gospodarjenjem. Trenutni privatni izhod pa ne razumejo kot edini koncept za bodočnost. Ta korak je treba razumeti le kot trenutni praktični izhod in protest, ker država na tem področju ni znala gospodariti.

Povsod med ljudstvom je prisotna kritika koruptnih ljudi, ljudje res po vsej kaj mislijo. Deloma so pripravljeni, da se bo situacija obrnila na bolje, deloma pa je ljudi prevzela brezupnost, kar v posebni meri velja za inteligenco. Med inteligenco je precej skrite brezposelnosti, ki vsako leto raste, tako da dela vrsta ljudi v drugih poklicih.

V kolikor pa sem imel upogled v splošno situacijo se pa problem da morda opisati tako: Če kupuješ to,

kar dobiš oficialno, ne dobiš vsega kar bi rabil, kljub temu pa ti ostane denar. Če pa kupuješ črno, ker določene stvari enostavno rabiš, ti pa manjka denarja. Na črnem trgu stane npr. 1 kg mesa 400 zlotov, 1 čokolada ravno toliko oz. 2 dolarja. Delavec pa zasluži okoli 4000 zlotov.

Poljska je v zelo težki situaciji. Ob mejah stoji „bratje“, ki jih razvoj na Poljskem sploh ne veseli, in ki bi že davno prišli na pomoč, če ne bi vedeli za odklonilno zadržanje Poljakov. Dežela sama je velika. Sovjetska zveza izvaja močan politični in ekonomski pritisk na Poljsko. To res ni idealna situacija za prenovitev. V deželi sami so tri sile: solidarnost, cerkev in partija z državnim aparatom in vojsko. Cerkev je patriarhalna, v tem smislu igra pozitivno vlogo in je povezana s Solidarnostjo. Partija sama je razklana: nižji funkcionarji in člani zahtevajo obnovo. Obnova pa pomeni, da izgubijo ortodoksni in s tem Moskva na vplivu. Ta odvisnost je po mojem sedaj največji problem na poti obnove.

Kako so te razmere vplivale nate in kakšne načrte imaš za prihodnost?

Poljska me je tako fascinirala, da bi še rad nekoliko časa nadaljeval svoj študij. Rad bi delal reči, ki jih popolnoma zagovarjam. Zato pa je potrebno večje obzorje, srečanje z umetniki iz različnih držav, da vidiš,

kako oni delajo in mislijo, s katerimi problemi se ukvarjajo in kako jih rešujejo. In čas, da v miru dozori ideje. Ampak naš čas je zelo nemiren, zato moram pohiteti in tudi gledati, da sam ne vnašam nov nemir v svoje načrte. Tako bi rekel: naučiti se moram misliti z mednarodnimi merili. Posebno v umetnosti je težko misliti v lokalnem duhu in hkrati stopati z napredkom. Ali tudi brez poglobitve v lokalne posebnosti kraja, v katerem si dorasel, v katerem živiš in delaš tudi ne moreš razumeti posebnosti tujih krajev in mišljenje drugih.

In nadaljnji načrti?

Trenutno pripravljam razstavo, ki bo konec oktobra tega leta v Avli slovenici. Na razstavi bodo v glavnem objekti iz lesa in drugih mehkih materialov, slike in risbe — imenovan bi jih magične in dramatične objekte. To pomeni, da v njih skušam s pomočjo predmetov iz življenja na podeželju (npr. grablje ali kose) vzbuditi slutnje o velikih odtujitvi človeka od pokrajine in pretekle poezije v svojem življenju. Na drugi strani pa hočem s tem povedati, da mora to, kar je bilo mogoče v preteklosti in kar mi danes pogrešamo v medčloveških odnosih, biti mogoče tudi v bodočnosti.

Z Jožetom Boschitzem se je pogovarjal Vinko Wieser.

Novo v knjigarni

- Josip Broz Tito: **O liku komunista**, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1979, 280 str., 102.— šil.
- Marjan Mušič: **Jože Plečnik**, — Znameniti Slovenci — Partizanska knjiga, Ljubljana 1980 — Pričujoča knjiga o Plečniku je prva, ki zaobjema njegovo življenje in v okviru te zbirke v najskromnejšem izboru tudi delo v dunajskem, praškem in ljubljanskem obdobju, 94.— šil.
- Sergej M. Einstein: **Montaža, ekstaza**, Cankarjeva založba, Ljubljana 1981 — Izbrani spisi — 192.— šil.
- **Vojaški slovar** — Partizanska knjiga, Ljub. 1977 — 160.50 šil.
- Tita Kovač: **Najbogatejši Kranjec**, Cankarjeva založba, Ljubljana 1979 — Biografski roman o baronu Žigi Zoisu. Duhovna in življenjska podoba mecena, mentorja in osrednje osebnosti slovenskega prosvetljenstva je poljudno, a na osnovi dokumentov orisana v vseh poglavitnih sestavinah: Zois kot podjetnik, fužinar, botanik, človek in kajpada kot prosvetljenec in pesnik, ki je za slovensčino pridobil Linhart, vzgajal Vodnika, podpiral Kopitarja tid. — 150.— šil.
- **Angleško — slovenski slovar**, sestavil Anton Grad — Založba Obzorja, Maribor 1981 — 598 str. — 139.— šil.
- **Slovensko — angleški slovar**, sestavil Anton Grad — Založba Obzorja, Maribor 1981 — 441 str. — 123.— šil.
- Jože Grom: **Naše gobe** — Cankarjeva založba, Ljubljana 1979, žepna knjiga, 176. — 80.— šil.
- Maurice Messegue: **Narava ima vselej prav**. Skrivnosti o zdravju in lepoti — Cankarjeva založba, Ljubljana 1980, žepna knjiga — 222 str. — 59.— šil.
- Dr. Štrelkelj: **Slovenske narodne pesmi**, ponatis izvirne izdaje, štiri knjige, skupaj nad 3.400 strani — samo 1.078.— šil.

NAŠA KNJIGA, CELOVEC PAULITSCHGASSE 5-7

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 21. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija v latinščini — 10.00 Instrukcija v angleščini — 10.50 Paž Gustava Adolfa — 11.50 Čudesa naše zemlje — 12.20 Klub seniorjev — 13.00 Redakcija — 15.00 Žena, ki se je peljala okoli sveta — 15.45 Očetje klatote — 16.00 Obtožujem — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Pustolovščine Toma Sawyerja in Huckleberryja Finna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Uroda družine de Grey — 21.10 Operetni koktail — 22.00 Reklama in šport — 22.10 Teologija upanja — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 22. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Instrukcija v latinščini — 9.35 Instrukcija v francoščini — 10.05 Italiano in rosso e blu — 10.35 Koncert evropskega mladinskega orkestra — 11.25 Nočni studio — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Redakcija — 15.05 Reporter ljubezni — 17.00 Risanje — silkanje — oblikovanje — 17.30 Stari hlapci — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Mednarodni variete — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Pri Haroldih se je začelo — 22.20 šport — 22.30 Zabava v ameriški TV — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 23. 8. 11.00 Ura tiska — 15.25 Kamping, kamping — 16.50 Listamo v slikanici — 17.10 Risanje — 17.20 Pinocchio — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Veter pihlja okoli hiše — 21.45 Poročila.

PONEDELJEK, 24. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Angleščina — 10.30 Reporter ljubezni — 12.25 Risanje — 12.30 Cenjen, ustrahovan, zasledovan — 13.00 Poročila — 15.00 Astonishing Odyssey — 15.45 Risanje — 15.55 Možje brez živcev — 16.05 Obtožujem — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Svet živali — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Prizorišče New York — 21.50 šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 25. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Latinščina — 10.00 Angleščina — 10.30 Materina pesem — 12.00 Očetje klatote — 12.15 Vse življenje je kemija — 13.00 Poročila — 15.00 Dobrodošel v zaporu — 16.15 Na Hebridih — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi povedati se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovske zgodbe z Malajskih otokov — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Logika strahu — 21.00 Fiesko, kramar s salamami — 23.10 Poročila.

SREDA, 26. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Tudi povedati se je treba — 9.35 Latinščina — 10.05 Angleščina — 10.35 Tarzan reši kraljico džungle — 11.50 Srečanje s Tunizijo — 12.15 Logika strahu — 13.00 Poročila — 15.00 Življenje v pribrežni plitvini — 15.50 Očetje klatote — 16.05 Obtožujem — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Smeh na recept — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Turbulentna komedija — 21.35 Wolf-

gang Bauer bere iz svoje pesniške zbirke „Das Herz“ — 21.50 Poročila.

CETRTEK, 27. 8. 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Angleščina — 10.30 Turbulentna komedija — 11.50 Nebeška zabava — 12.15 Waltonovi — 13.00 Poročila — 14.35 Divji novi svet — 16.10 Sinalra in njegovi prijatelji — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Marco — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rebecca — 21.10 Moj imaginarni svet — 21.40 Skozi tokove Gangesa — 22.25 šport — 23.15 Poročila.

RADIA CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 21. 8. 14.10 Koroški obzornik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

SOBOTA, 22. 8. 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 23. 8. 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 24. 8. 14.10 Koroški obzornik — Napoved sporeda — Naši zbori pojo.

TOREK, 25. 8. 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Rdeče, rumeno, zeleno — Popevke.

SREDA, 26. 8. 14.10 Koroški obzornik — Moje orglice — Iz koroške literarne delavnice: Andrej Kokot.

CETRTEK, 27. 8. 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

AVSTRIJA 2

PETEK, 21. 8. 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Velika mesta sveta — 21.00 Dunajska mestna in deželna knjižnica — 21.10 Politika v petek — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Avanti, avanti — 0.40 Poročila.

SOBOTA, 22. 8. 17.00 850 let šentvida ob Glini — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Nikolaus in Alexandra — 23.30 Kriminalka — 0.40 Poročila.

NEDELJA, 23. 8. 16.45 Pregled sporeda — 16.50 Broadway melody of 1940 — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj zločina: Mačka in miši — 21.55 šport — 22.10 Republika gozdov — 22.50 Soap — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 24. 8. 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Znanje danes — 18.30 Luč pravičnih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.05 šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Mož na gugalnici — 0.05 Poročila.

TOREK, 25. 8. 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Orientacija — 18.30 Luč pravičnih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.03 O filmu — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 26. 8. 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Luč pravičnih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Evrovizija Songcontest — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

CETRTEK, 27. 8. 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Luč pravičnih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Evrovizija Songcontest — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

Delovna akcija pri Krnskih jezerih

Stari pregovor pravi — prijatelja najbolj spoznaš kadar si v sili. V podobni situaciji so tudi goriški planinci, ki so si lansko leto naprtili izredno težko nalogo, da pri Krnskih jezerih zgradijo planinsko postojanko. In ker med našim planinskim društvom in njihovim obstojem že večletne tovariške planinske vezi, se koroški planinci radi udeležujejo njihovih delovnih akcij, kjer pomagamo kar je v naši moči.

Minulo soboto in nedeljo je večja skupina naših planincev pomagala pri gradnji. Čez dan smo delali, zvečer pa smo sedeli ob tabornem ognju in z užitek jedli, kar nam je skuhalo in odlično pripravila navdušena planinka in kuharica Sonja Ban, ki je nasitila kar okrog 20 po trdem delu izmuče-

nih in lačnih planincev. Po jedi so se razvozlati jeziki in prijetno pelje je odmevalo med smrekami in se zgubljalo po Dupeljski planini.

Svet, kjer gradijo Goričani svojo planinsko postojanko, je tako lep in romantičen, da ga je le težko opisati. Planinska postojanka sredi te lepote je

sestavljena iz več objektov, ki so povezani med seboj, zgrajena je tako, kot bližnja ovčarija, v stilu tankajšnje planinske arhitekture. Postojanka se nahaja kakšnih 30 metrov tik nad Dupeljskim jezerom in kakšnih 20 minut od znamenitega Krnskega jezera. To območje leži na 1400 metrov nadmorske višine, med samimi dvalisočaki — Krnom, Monturo, Veliko Babo, Lamežem, Šmohorjem. Najboljši dohod v ta rajski planinski kraj je iz doline Lepene, od koder vodi gor tovarna žičnica, ki so jo Goričani tudi šele zgradili lansko leto. Ko smo delali, smo srečavali na stotine planincev, ki so mimo gradbišča hodili h Krnskemu jezeru, ki leži na višini 1400 m. Nekateri neustrašeni so se tudi kopali v njem. Tik ob jezeru pelje planinska pot na Krn, katerega krasi lepa planinska postojanka, Gomiškov dom. Naša najmlajša dva udeleženca delovne akcije, Hanzej in Maks, sta se v spremstvu goriških planincev zgodaj jutraj podala na vrh Krna in bila izredno navdušena, kaj vse sta videla s te lepe razgledne gore. Po povratku pa sta skupno z Albertom pridno pomagala Sonji pri pripravljanju kosila.

Otvoritev tega planinskega doma bo verjetno v dveh letih. Zlasti pozimi bo imela ta koča za turne smučarje izredno pomembno vlogo, to predvsem zaradi njene geografske lege — med Komno in Krnom — Poseben zimski prostor, ki ga bodo uredili v postojanki bo omogočal turnim smučarjem, da bodo tam lahko prespali, se posušili, pogreli in spočili. No poleti pa tudi ne bo skrbi zaradi obiska, kot smo to lahko sami ugotovili na tej delovni akciji, saj je bilo ljudi na pretek, ki so se mudili na planini. Ta svet ob Krnskem jezeru še močno spominja na prvo svetovno vojno, kjer se kar malo nad jezerom vidi strelske järke, ki so jih uporabljali Avstrijci proti Italijanom. Kot lansko leto, tako sem tudi tokrat v bližini jezera srečal dobrega znanca gorskega reševalca iz Trente, Kopsičarja, sina znanega gorskega vodnika Kravanja pd. Kopsičarja, ki je večkrat spremljal na gorskih pohodih velikega alpinista in gorskega pisatelja dr. Julija Kugyja. Oba Kopsičarja — stari in mladi — sta bila najboljša graditelja plezalnih poti. Najdrznejše nadelane poti v Julijskih Alpah še danes imenujejo Kopsičarjeve poti. Mnogo zanimivega mi je povedal, zlasti o reševanju in o lovskih prigodah, saj je bil več desetletij lovski čuvaj. Imel sem čast in srečo meniti se s prvim Trenlarjem, v katerem so združeni gornik, lovec in planšar.

Čeprav je bila delovna akcija, sem vendar imel toliko časa — po in pred „šihtom“ — da sem spoznal majhen del iz skrinje lepot, ki jih skriva ta čudoviti svet pod Krnom z največjim gorskim jezerom v Julijskih Alpah. Podobno so občutili tudi ostali naši planinci, tako da so obljubili, da prihodnje leto spel pridejo. Ta delovna akcija je bila tudi prijetno tovariško srečanje, ki nam bo ostalo v nepozabnem spominu.

P. L.

Miting Kladiva

SREČANJE MLADINE TREH DEŽEL

Folklorna skupina „Tine Rožanc“ iz Ljubljane je na lanskem mitingu KLADIVA prvič nastopila na Koroškem in očarala publiko s svojo prisrčnostjo in s svojim temperamentom. Letos bodo zaplesali, zapeli in zaigrali venec jugoslovanskih narodnih.

ŠENTPRIMOŽ, 12. in 13. SEPTEMBRA 1981

pričetek v soboto, 12. septembra ob 16. uri v Kulturnem domu SPD „Danica“

SAK - Mostič-Brückl 3:1

Preteklo soboto je SAK imel v gosteh na Koschatovem nogometnem igrišču v Celovcu nogometno moštvo iz Mostiča, moštvo proti kateremu SAK še ni zmagal.

SAK je začel izredno dobro, kajti že po 12. minuti je po lepi podaji M. Kreutz, Ferra prvič zatresel nasprotnikovo mrežo. V teh prvih fazah nasprotnik sploh ni imel možnosti, da bi ogrožal gol SAK-a, kaj-

bržkone glasil 5 ali 6:1.

Pohvaliti je treba celotno moštvo, kajti igralo je odlično in upajmo, v naslednjih tekmah.

Postava: Perč (L. Kreutz), Woschitz, Kreutz M., Drnovšek, Ferra, Babšek, Zablatnik, Polanšek, Hobel, Velik (Gregorič).

Moštvo SAK „pod 23“ je nesrečno izgubilo proti Mostiču 2:3. Tretji

POSOJILNICA ZILSKA BISTRICA

vabi člane in prijatelje na

Proslavo 90-letnice ustanovitve

● v soboto, 29. avgusta 1981, s pričetkom ob 20.00 uri v avli ljudske šole v Zahomcu.

Nastopajo znani solisti: Sonja Hočvar, sopran; Ladko Korošec, bas; Nadalje bo nastopil moški zbor „Rašica“ iz Šentvida pri Stični.

Rajko Koritnik, tenor; ob spremljavi Milana Šanteta.

Pred sporedom in po sporedu vse udeležence vabimo na ogled razstave „90 let Posojilnica Zilska Bistrica“.

● V nedeljo, 30. avgusta 1981, vabimo na OTVORITEV NOVIH POSLOVNIH PROSTOROV v hiši Posojilnice na Zilski Bistrici s pričetkom ob 10.00 uri.

Spored obsega: govore, deklamacije, nastop godbe „Kvintet Dobroč“, blagoslovitev, nastop pevcev, počastitev zaslužnih združnikov, ogled in skromno pogostitev.

Prisrčno vabljeni!

Na Brdu se bodo pomerili najboljši jugosl. kasači

Pred kratkim smo že poročali v našem listu o veliki konjeniški prireditvi, ki se bo odvijala v nedeljo, 6. septembra 1981 na novem hipodromu na Brdu. Danes pa hočemo še bolj podrobno zainteresirati našo koroško javnost, ki je še zelo pomanjkljivo seznanjena s tem konjeniškim športom. Tu gre za kasaško dirko (Trab Rennen), v okviru katere bodo nastopali najboljši jugoslovanski kasači. Prireditelja te konjeniške prireditve pa sta Konjeniški klub Brdo ub vzrejni center Brdo.

Prireditelji so dirko razpisali za

Marija na Zili

Pred nedavnim je naš župnik Richard Kogler obhajal srebrno mašo in zaključil študij na graški univerzi. Napisal je namreč razpravo o domačem oltarju (v Mariji na Zili) in si s tem pridobil naslov magistra. Naj še napišemo, da župnik Kogler, ko je prišel v naš kraj, ni znal slovensko, danes pa že pridiguje slovensko, kar dokazuje s kakšno resnostjo si prizadeva, da bi ustregel vsem v njegovi fari.

Svoj študij na univerzi v Innsbrucku je zaključil tudi Franci Samonig, pd. Golobov in dosegel naslov doktorja zdravniške vede.

Tretji naš vaščan, zdravnik dr. Heinz Pototschnig, ki ga poznamo kot odličnega pisatelja, pa je pred kratkim od najvišjega avstrijskega predstavnika zveznega predsednika Kirchschiägerja prejel visoko priznanje v obliki podelitve naslova profesorja.

Vsem trem iskreno čestitamo.

tri do 12-letne kasače, rojene v Jugoslaviji, ki so letos dosegli kilometrski čas 1,24,5 in boljšega. Dirka bo z avtoštartom v dveh vožnjah (heatih) na 1600 m. Zmagovalec bo odločilo točkovanje po pravilniku: za zmago dobi kasač 1 točko, za 2. mesto 2 točki, za 3. mesto 3. točke itd. Kasač z najmanjšim številom točk bo zmagovalec. Najboljši dobijo denarne nagrade, zmagovalec — voznik bo dobil tudi prehodni pokal.

Ker bodo prireditelji lastnikom konj in tekmovalcem plačali štartnino kot prispevek za potne stroške, se ni bati, da 6. septembra na Brdu ne bi bili zbrani sedaj vsi najboljši jugoslovanski kasači.

Za poznavalce in ljubitelje kasaških dirk je seveda najbolj zanimivo, koliko imajo sedaj pravzaprav kasačev v Jugoslaviji, ki so letos dosegli čas 1,24,5 in boljši. Sezona je sedaj sicer sredi največjega zamaha, zato se lahko lestvica teden za tednom spreminja, toda po prvih podatkih jugoslovanske kasaške centrale v Ljubljani, je sedaj 9 upravičencev iz Slovenije, iz drugih republik in pokrajin pa 8. Na vrhu lestvice je dvanajstletni žrebec „Dingo“ Marka Slaviča iz Ključarevcev pri Ljutomeru, ki ima na domačih tleh najboljši čas — rekord letos dosegel kar dvakrat, to je kilometrski čas 1,19,3 avtoštart. Hitreje na jugoslovanskih hipodromih v več stoletni zgodovini prirejanja kasaških

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klagenfurt, St. Ruprechtstraße 19/IV (Sindok); telefon 84 9 24, telex 42086; uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Spodnje Borovlje

Pred nedavnim je v krogu družine in prijateljev obhajal 50-letni življenjski jubilej Franci Arneitz, pd. Vaznik iz Spodnjih Borovelj. Jubilanta poznamo kot zavednega člana naše narodne skupnosti, ki se vsestransko udeležuje v delu za našo narodno stvar. Tako je združnik, posojilničar, kulturni delavec, skratka človek, ki je na vseh področjih odlično podkovan.

Že njegov oče, ki je bil napreden kmet in zelo načitan, je odločil, da mora njegov najbolj inteligenten otrok biti kmet. In tako je tudi bilo in to čeprav so Franciju v glavi rojili drugi načrti, je očetovo odločitev upošteval in prevzel kmetijo. Tako je ostal doma in je velika opora domačemu prebivalstvu, kateremu rad pomaga kjer koli je to le mogoče.

da bi bil vedno tako prizadeven in Francu Arneitzu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z željo, v pomoč našemu ljudstvu.

dirk še ni kasal noben jugoslovanski kasač.

Naj zapišemo, da je omenjena konjeniška prireditev posvečena spomenu na maršala Tita, ki se je ob vsaki priložnosti odločno zavzemal za načrten razvoj konjereje in konjeniškega športa posebej.

Ljubitelji konjeniškega športa, obiščite to prireditev, ne bo vam žal!

ti le-ta je bil absolutno v premoči. In ni dolgo trajalo in SAK je zvišal rezultat na 2:0. Po 17. minuti je Velik po krasni akciji Polanška drugič zatresel mrežo. V drugem delu prvega polčasa pa je SAK malo popustil, kar je nasprotnik takoj izkoristil in dal gol. Še v prvem polčasu je L. Kreutz zamenjal poškodovanega Perča. V drugem polčasu pa je SAK zopet močno pritisnil, tako da je moštvo iz Mostiča le še redkokdaj prišlo pred gol SAK-a. Približno v 65 minuti je Polanšek krasno prelisičil nasprotnikovega vratarja in rezultat spremeni na 3:1. Po tem zadetku je nasprotnik več ali manj resigniral in se proti navalu SAK-a le težko še branil. Toda pri igralcih SAK-a je koncentracija popustila, tako da ni več prišlo do zadetkov. Če bi SAK igral koncentrirano, bi se rezultat

gol so dobili dve minuti pred koncem igre. Gole za SAK sta dala Luschnig in Zablatnik Pavel.

Likovna kolonija mladih v Vuzenici

V času od 24. do 29. avgusta bo v Vuzenici tradicionalna koroška likovna kolonija mladih, ktere se vsako leto udeležujejo tudi mladi likovniki iz avstrijske Koroške. Letošnja likovna kolonija je še enajsta po vrsti. Organizirajo jo osnovna šola Vuzenica v sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu, Zvezo kulturnih organizacij Slovenije in Kulturno skupnostjo občine Radlje ob Dravi.

Kot po navadi se mladi likovniki na teh kolonijah vadijo veččin grafike. Poleg tega pa jim bodo omogočili kopanje in izlete. Njihove stvaritve pa bodo lahko za spomin vzeli s seboj.

Iz teh likovnih kolonij je izšlo že več umetnikov, ki so prav tu v Vuzenici prejeli določeno znanje in veselite za tovrstno umetnost.

Program tega skoro enotednega bivanja v Vuzenici bo zelo pester, to predvsem zaradi tega, ker so prireditelji k sodelovanju povabili tudi več znanih likovnikov, med njimi tudi svetovno znanega akademskega slikarja Božidarja Jakca. V okviru likovne kolonije bo tudi koroški večer, razstava ustvarjenih del itd.

Slovenski atletski klub vabi na prvenstveno tekmo V SOBOTO, 22. AVGUSTA 1981

KAC - SAK ob 18.00 uri KAC pod 23 — SAK pod 23 ob 16.15 uri Igrišče: KAC